

מעמקים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא

ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

בס"ד | פרשת לך-לך | תשפ"ו | גיליון 67

הכוונה הרצויה בכיבוד
הורים - לקבל אריכות
ימים!

כיבוד הורים (ב)

עמוד 30

איפה מתנהלת עיקר
המלחמה בבני
ישמעאל היום?

לנצח את קליפת
ישמעאל

עמוד 17

העיקר זה לנוח או
לעבוד?

על ברייתך שחתמת
בבשרנו

עמוד 5

הקדמת המערכת

שבת שלום לקוראי מעמקים היקרים! לפניכם עלון חדש מלא בתוכן חסידי - מאמרי 'השכלה' ו'עבודה', והתבוננויות מרתקות.

המאמר הראשון הוא רעיון קצר על מצוות ברית המילה המופיעה בפרשתינו.

המאמר השני "על בריתך שחתמת בבשרינו" הוא ביאור עמוק וחשוב על עניין ברית המילה בנפש.

המאמר השלישי "לנצח את קליפת ישמעאל" הוא מאמר אקטואלי ויסודי על הדרך לנצח את בני ישמעאל.

המאמר הרביעי הוא המשך הסדרה על כיבוד הורים, והפעם עם הערה פרקטית מעשית

ולבסוף שו"ת בעבודת ה'.

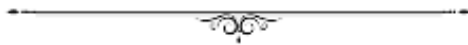
שבת שלום ומבורך, המערכת

לשאלות, הערות, ולקבלת העלון

shiurimshapira@gmail.com

או בטלפון 0537246111 - יוסף חיים

לשמיעת השיעורים בקול הלשון 0733718149

ברית מילה – המצווה הראשונה

ברית מילה היא המצווה הראשונה של אברהם אבינו ושל כל יהודי, וכל המצוות שאנחנו עושים באות מכחה. איך המצוות שאתה עושה באות מכח הברית עם ה'?

בפרשתנו ה' נותן לאברהם אבינו את המצווה הראשונה בתורה שניתנת דווקא ליהודים: ברית מילה. כשם שברית מילה היא המצווה הראשונה של היהודים בתורה, כך זו המצווה הראשונה שמתקיימת בחיים של כל יהודי. מה מיוחד בברית מילה?

ברית מילה ועוד ברי"ת מצוות

ברית מילה היא מצווה שנעשית בגופו של היהודי, כלומר היא באה לבטא את הנוכחות של ה' בתוכנו, במציאות שלנו, בגוף שלנו בפועל. לכן זו המצווה הראשונה שמתקיימת בכל יהודי. המצוות תלויות בדעת האדם, ולכן האדם מתחייב בהן רק כאשר הוא בר דעת. אבל מצוות ברית מילה נעשית בגופו של האדם, והיא מתקיימת באדם עוד לפני שהוא בר דעת.

מצוות ברית מילה היא המצווה הראשונה של העם היהודי ושל כל יהודי, וכל שאר המצוות נעשות מכחה וכהמשך שלה. לכן המילה 'ברית' היא בגימטריה תרי"ב, לומר שיש את מצוות ברית מילה, ועוד תרי"ב מצוות שבאות מכחה.

הגוף של היהודי הוא כלי לאלוקות

איך כל המצוות נעשות מכחה של ברית המילה?

כאשר גוי מניח תפילין, למשל, או נוטל לולב - אין לזה שום משמעות. לעומת זאת כאשר יהודי עושה את אותו מעשה - הוא מביא ומנכיח את ה' בעולם, במציאות. כי המעשה של היהודי מגיע מכח הברית שטבועה בגופו. עצם המציאות של היהודי קשורה לה' על ידי ברית המילה, ולכן המעשים שהוא עושה בגוף שלו, במציאות שלו, ממשיכים את הקדוש ברוך הוא בעולם. אם האדם הוא נפרד מה',

גם המעשה שלו נפרד, ואין בו נוכחות אלוהית. אבל כיוון שליהודי יש ברית מילה, הגוף שלו וממילא כל המעשים שנעשים על ידי הגוף מביאים את ה' לעולם.

אמונה שמביאה לברית

לא רק המעשים של האדם באים מכח ברית המילה, אלא גם הדיבורים ואפילו המחשבות שלו. אף על פי שהמחשבה של האדם היא רמה וחשובה, שכן האדם יכול לחשוב על ה' ועל הקשר איתו, היא יכולה להיות כלי לאלוקות רק אם הגוף של האדם הוא כלי לאלוקות. אם המחשבות הם מחשבות של האדם, הן רק מחשבות, רק פילוסופיה. אבל בשביל שהמחשבה של האדם תהיה מצווה - הוא צריך קודם לעשות ברית מילה. לכן גם מצוות אמונה וכל המצוות שתלויות במחשבה באות מכחה של ברית המילה.

אף על פי שהאמונה של אברהם אבינו היא זו שהביאה אותו לעשות ברית מילה, אף על פי כן גם האמונה מגיעה מכח ברית המילה. שכן רק אם האמונה מביאה את האדם לכריתת ברית, כך שהגוף שלו עצמו יהיה כלי לאלוקות - רק אז האמונה היא באמת אמונה.

רוצה לקרוא
עוד?

נהנית?

מגוון חוברות של הרב למכירה בנושאים
שונים באתר ישיבת עוד יוסף חי או בטלפון

058-5277247

על בריתך שחתמת בבשרנו

מאמר זה מעובד ממספר שיעורים שניתנו סביב מאמר ד"ה "למנצח על השמינית" בלקו"ת פרשת תזריע. מאמר שופך אור חדש על מצוות ברית המילה, ומובא כאן כהמשך למאמר הקודם ובהקשר לפרשת השבוע בה אברהם אבינו נצטווה על המילה. המעיין יוכל לראות שמאמר זה גם מאוד קשור למאמר "לנצח את קליפת ישמעאל" הדפס בהמשך העלון. מאמר זה יצא בעבר כתשורה לברית. וכעת עבר עריכה נוספת.

הנקודה העיקרית שמייחדת את מצוות ברית מילה על פני שאר המצוות, היא שכל המצוות הן רק פעולות שהאדם עושה, אבל ברית מילה היא מצווה שבאה ממש לשנות את גוף האדם, "בריתך אשר חתמת בבשרנו". דבר זה בא לידי ביטוי במאמר חז"ל (מנחות מג.) "ת"ר חביבין ישראל שסיבבן הקב"ה במצות, תפילין בראשיהן ותפילין בזרועותיהן וציצית בבגדיהן ומזוזה לפתחיהן, ועליהן אמר דוד 'שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך'; ובשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה עצמו עומד ערום, אמר: אי לי שאעמוד ערום בלא מצוה! וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישרה דעתו, לאחר שיצא, אמר עליה שירה, שנאמר: למנצח על השמינית מזמור לדוד, על מילה שניתנה בשמיני". שכל המצוות הם כמו לבושים שמחוץ לאדם¹, והמילה היא באדם עצמו.

שתי נקודות מבט על העולם

על מנת להבין את סוד העניין הזה אדמו"ר הזקן (במאמר בלקוטי תורה פרשת תזריע) מביא שתי נקודות מבט שונות שיש לכל אחד מאיתנו על היחס בינו לבין העולם. בסדר ההשתלשלות המופיע בכתבי האר"י, בו הוא מתאר איך הקב"ה יורד מהיותו אינסופי ש"אין עוד מלבדו", על מנת לברוא את העולמות. התיאור הוא

¹ כמבואר בזוהר ויחי רכד, א. ונתבאר באריכות בתורה אור חיי שרה טז, א ובביאורים על זה.

שקודם כל מהאור אינסוף יש מה שנקרא "אדם קדמון" ורק אח"כ יוצאים ממנו העולמות (אצילות בריאה, יצירה ועשיה) שהם רק כמו הלבוש שלו. התיאור הזה הוא הפוך ממה שהתורה מתארת בתחילת מעשה בראשית, ששם התיאור הוא שבהתחלה יש רק דומם ואח"כ צומח אח"כ חי ורק בסוף יש מדבר, האדם מופיע כפסגת הבריאה רק בסוף.

שני התיאורים האלו בעצם מבטאים שתי נקודות מבט על המציאות שלנו ביחס לעולם: יש שהאדם מסתכל על איך שהוא הגיע מתוך העולם – שבהתחלה היתה מציאות פשוטה ולאט לאט העולם התפתח ונהיה יותר ויותר מורכב עד המציאות האנושית בכלל ועד שאני הגעתי בפרט. נקודת מבט זו היא המשתקפת בתיאור שמתואר בתחילת פרשת בראשית. נקודת מבט שניה היא החוויה הפשוטה של האדם, שקודם כל חווה את האישיות של עצמו ורק אח"כ חווה את הסביבה בה הוא חי. ומבט זה משתקף בעיקר באופן שבו האר"י תיאר את בריאת העולם.²

מצוות מילה לעומת מצוות שבת

דרך שתי נקודות מבט אלו מסביר אדה"ז את הייחודיות של מצוות המילה על פני שאר המצוות, הבדל זה בא בצורה בולטת יותר במצוות שבת (שגם היא שקולה כנגד כל המצוות³, כמו מצוות מילה⁴): קודם, כשתיארנו את הסיפור של ספר בראשית תיארנו את האדם כפסגת הבריאה, כעת כשמדברים על שבת אפשר לומר שהפסגה היא התענוג של הקב"ה מכל הבריאה. כשהקב"ה ציווה אותנו על השבת הוא בעצם נתן לנו במתנה⁵ את היכולת לראות את הנחת של התוצאה

² יש להעיר שגם בפרשת בראשית יש הסתכלות כזאת. מיד אחרי תיאור שבעת ימי בראשית, כתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם...", ואז מתחיל תיאור שני של בריאת העולם, אך הפעם הוא מהזווית של האדם.

³ ירושלמי נדרים ג, ט. וראה מש"כ בזה התורה תמימה שמות טז כח, וכ"ה בחידושי הגר"י סימן רכ.

⁴ נדרים לב.

⁵ שבת י: "ואמר רבא בר מחסאי אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: הנותן מתנה לחבירו - צריך להודיעו, שנאמר [בהקשר למצוות שבת] לדעת כי אני ה' מקדשכם. תניא נמי הכי: לדעת כי אני ה' מקדשכם. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: מתנה טובה יש לי בבית גזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל - לך והודיעם."

שנמצא מעבר לכל המירוץ של החיים⁶. בשבת האדם מְצַוֵּה לנח ולהתענג כמו ה' שמבחינתו "כל המלאכה עשויה"⁷ ואפשר ליהנות מכל מה שקורה⁹⁸.

א"כ מצוות השבת קשורה למודעות של הבריאה כפי שהיא מתוארת בספר בראשית. אבל כדי להבין את מצות מילה אומר אדה"ז שצריך לאמץ את ההסתכלות השניה, בה המודעות קודמת לסביבה. שבת זה נחמד, פעלתי ואחר כך נחתי, יש עולם שהגיע לתכליתו, אבל יש הסתכלות שהאישיות יותר חשובה מכל הסביבה שבתוכה היא פועלת. עצם האישיות היא לכאורה לא שייכת למצוות, שכן כל המצוות הן כולן פעולות במציאות, אבל מצות מילה היא מצווה שבאה לומר שעצם האישיות היא יותר מכל המצוות. מצות מילה היא לא מה שאני פועל בחוץ כמו שאר המצוות, אלא היא נוגעת לעצם האישיות והמציאות שלי.

כלומר כל המצוות הם פועלות במציאות, שיהיה בה קדושה וטהרה ושהאלוקות תהיה נוכחת בתוכה, ומצוות שבת היא קשורה לתכלית של כל הפעולות האלה, שבסוף הקב"ה נהנה ומתענג מכל העבודה שלנו, אך מצוות מילה אומרת שהאישיות שלנו שפועלת את כל הפעולות היא עצמה משהו קדוש.

בהמשך הדברים נבאר יותר כיצד ברית המילה אומרת את העניין הזה, אך קודם כל נשים לב שבאמת המצווה הזאת היא משהו ייחודי, היא היסוד לכל שאר המצוות, זו המצווה הראשונה שהאדם מקיים. יותר מזה, היא אפילו לא פעולה

מפעל שהוא כל הזמן מסתכל על העבודה מלמעלה ונהנה ממה שקורה, אלא שבמשך הששה ימים הקב"ה היה שקוע בעשייה ובשבת הוא היה שקוע בתענוג, והוא רוצה שגם אנחנו אע"פ שבמשך השבוע אנחנו שקועים בעשייה והוא נמצא איתנו, בשבת אנחנו נהייה איתו בתענוג שלו.

⁹ אפשר לראות את העניין הזה היום בכל האנושות, שאנחנו לקראת סוף האלף השישי, שהוא כנגד היום השישי של הבריאה, וביום שישי יש שני דברים שקורים יחד: מצד אחד רצים מאד מהר (ראה ב"ק לב), ומצד שני מתחילים להרגיש שעוד מעט מגיע העונג שבשבילו עובדים.

⁶ והרי שבת היא "מעין העולם הבא" (ברכות נז:), וכמשנ"ת במקום אחר בדברי הגמרא ביצה טז. לגבי אותה ברייתא (המובאת בהערה הקודמת) האומרת שמדובר כאן במתן שכרה.

⁷ מכילתא דר"י, מובא ברש"י יתרו כ, ט.

⁸ בטעם מצוות שבת נאמר (שמות כ, יא) "כי ששת ימים עשה הוי' את השמים ואת הארץ... וינח ביום השביעי". בד"כ מסבירים שהכוונה שכמו שהקב"ה עבד ששה ימים ואז נח בשבת, כך גם אנחנו צריכים לעבוד ששה ימים ואז לנוח בשבת. אך בשיעורים בשער הכוונות על שבת נתבאר שאדה"ז מסביר שהדבר דומה לבעל

שהאדם מקיים אלא היא נהיית עצם המציאות שלו שהוא נימול, ובזה הוא נקרא יהודי¹⁰ שכל האישיות שלו באה להביע את הקשר עם ה' ע"י כל המצוות.¹¹

לפעול את עצמו

היה אפשר לחשוב שמה שמבטא את העניין הזה שהאישיות שלי היא קדושה מצד עצמה וכל השאר נפעל מתוכה, הוא יהיה משהו מולד בעצם האישיות שקורה ממילא, ולא משהו שצריך לעשות אותו בצורה מלאכותית. אך כאן בא חידוש גדול ומפתיע וחשוב מאוד, שעצם זה שאני פועל בעצם האישיות שלי, זה באמת הפנימיות הכי גדולה של מי שאני ומה שהכי מייצג את עצם האישיות שלי. וכמו שנבאר:

מה ההבדל בין האדם לבין כל מה שקורה מסביבו? ההבדל הוא שהאדם יכול לפעול את עצמו, הוא יכול לא רק להיות המציאות של עצמו, אלא הוא יכול גם לעשות את המציאות של עצמו, וזה באמת פלא גדול.

כדי שיהיה יותר בהיר לנו מה הכוונה שאנחנו פועלים את עצם המציאות, נגיד את אחד ההסברים למאמר חז"ל (סנהדרין צז). "אין בן דוד בא עד שיתייאשו מהגאולה": כשאנחנו מחפשים לאיפה אנחנו רוצים להגיע, אפשר להגיד שרוצים עולם אוטופי ורוד וקסום, שאם אנחנו נהיה בו זה יהיה הכי טוב. אבל יש בחינה שלהסתכל כך על המציאות זה בעצם לחכות להגיע למצב כזה בו אני אוכל להיות פאסיבי. כמו לגבי עבודה לפרנסה, יש אחד שעובד בשביל פרנסה יומיומית, ויש אחד שעובד בצורה כזאת שיצליח להגיע למצב בו מרוב כסף הוא בכלל לא צריך לעבוד, או שהכסף יעבוד בשבילו. אפשר לצייר שהטופ במציאות הוא שאני כבר לא צריך לעבוד כדי להיות קיים, יש מעין כסף שעובד בשבילי. להסתכל כך על העתיד שזה מה שאני רוצה ולשם אני שואף, זה נקרא שאני רוצה גאולה ואני לא מתייאש ממנה. אבל אם אני רוצה להיות גואל של המציאות, אני רוצה את בן דוד, על זה חז"ל אומרים "אין בן דוד בא עד שיתייאשו מהגאולה", כלומר שלא ירצו

קיבלנו עוד תרי"ב מצוות בגימטריא ברי"ת, כלומר שכל השאר המצוות הם חלק מהברית. וראה על כך באריכות במאמר הראשון בעלון זה.

¹⁰ ראה במשנה נדרים לא:.

¹¹ לעניין הזה יש גם רמז יפה, שיש תרי"ג מצוות, קודם הקב"ה ציווה את אברהם בברית מילה שהיא העיקרית, ומכאן זה

מציאות פאסיבית, אלא להיפך, כמו אדם הראשון בגן עדן שהכל היה טוב ונחמד אבל האדם היה "לעבדה ולשמרה", האדם נולד בשביל להיות זה שפועל את המציאות ולא רק חי בנחת וקבלה ופאסיביות, כלומר שהוא נברא כדי לעבוד, ליצור מציאות, ולא כדי לנוח בפאסיביות.¹²

אם כן, הסברנו שיש עבודה של סתם יום חול, שהאדם עובד בשביל פרנסה, ויש עבודה כדי להגיע לשבת, שהאדם בסופו של דבר רוצה להיות פסיבי. אך ברית מילה היא כמו אדם ששמח לעבוד ומאתגר את עצמו גם כשיש לו מספיק כסף. זה כאילו הוא מייצר התנגדות כדי להתגבר עליה (וכמו שיורחב בסוף לגבי "למנצח").

כלומר ברית מילה באה ואומרת שאני לא רוצה רק להגיד שיש לי אישיות שקודמת לכל המציאות, אלא אני רוצה להגיד שזה שיש לי אישיות שקודמת לכל המציאות פירושו של דבר שיש לי יכולת כאילו לבדל את עצמי מכל המציאות ולהגיד שאני שונה ממנה, כי אני מבטא את עצם היכולת לברוא אותי ואת עצם זה שהבורא ברא אותי כמסתכל מלמעלה כמו מה שקדם לי. וכמו שנסביר בהמשך.

הסרת הערלה והפריעה

ההיבדלות הזאת מכל המציאות הסובבת שאני לא שקוע בתוך המציאות ובלוע בה כמו בעל-חיים, או עוד יותר נמוך מזה כמו צמחים, או עוד יותר נמוך כמו דומם – זו הסרת הערלה. כל הגוף מכוסה בעור, והערלה היא בעצם עור על גבי עור. כלומר בתוך האישיות יש משהו שהוא בעצם מסתיר¹³ על האישיות, הערלה היא החלק באדם שכאילו שוקע בתוך המציאות ומיחס למציאות חשיבות יותר מהאישיות שלו, כאילו האישיות שלו ועצם המודעות שלו נבלעים בתוך המציאות הסובבת אותו. לכן צריך להסיר את הערלה, להבדיל את עצמי מהמציאות שאני לא יבלע בתוכה (וכמו שיתבאר בהמשך).

והדררים שהוא צריך לעבוד ולשמור במובן הזה, אלא עיקר העבדה ולשמרה זה בעצם להיות מודע עד כמה הבריאה היא יקרה.
¹³ ראה רש"י שמות ו, יב.

¹² בציור של גן עדן כולם פאסיביים חוץ מהאדם, שהוא "לעבדה ולשמרה" הוא נועד להחדיר את המודעות וממילא את האלוקות לעולם, הרי לא היו שם קוצים

בנוסף להסרת הערלה יש את הפריעה, שהיא באה לגלות את הגוף, את עצם האישיות שלי כמו שהיא, יש משהו אלוקי בתוכי שבגללו אני יכול להסתכל שהאישיות שלי בעצם קודמת לכל המציאות. האדם נברא "בצלם אלקים", לגלות את עצם האישיות זה בעצם לגלות שיש בתוכי משהו אלקי שלא קיים בתוך הבריאה. ונסביר:

בריאה שמבטאת את הבורא

כשאומרים שהאדם הוא "צלם אלקים" זה אומר משהו גם מצד האדם, שיש בתוכו משהו אלוקי ששונה מכל הבריאה; וזה אומר גם משהו מצד הבורא, שכשהוא ברא את כל הבריאה זה לא ממש ביטא אותו, ורק בבריאת האדם הוא בעצם עשה שבתוך הבריאה יהיה משהו שמבטא אותו. כאילו הוא בא ואומר "זה אני".¹⁴

כדי להסביר מה הכוונה שהאדם הוא בריאה שמבטאת את הבורא ניתן דוגמא: אפשר למשל לצייר אומנותי שיבטא את היוצר, אפשר לעשות דמות פסל בעלת שלשה מימדים וזה אולי יותר משוכלל, אפשר לעשות פעולות יותר מעניינות במציאות כמו אדריכלות בה אני מעצב מציאות שאני יכול לחיות בתוכה, כלומר יש הרבה צורות של ביטויים. אבל יש ביטוי עוד יותר משמעותי, כמו הולדת ילד, בהולדת ילד האישיות שלי עצמה ממש באה לידי ביטוי, הילד הוא כאילו עצמאי מצד אחד, אבל מצד שני הוא ממש מבטא אותי, עוד יותר מכל מיני אומנויות.

כשמדובר בסתם אומנות אז כמה שהדבר יהיה משוכלל הוא עדיין מבטא רק חלק מאד מסוים, כי אין בתוך הדבר המבטא את היכולת לבטא. למשל כשאני עושה ציור, הוא מבטא כל מיני דברים בתוכי, אבל לא אותי כמצייר, הוא לא מבטא את זה שאני עשיתי ציור (אולי אם אצייר צייר זה קצת יבטא את זה שאני מצייר), אבל כשאני מוליד משהו זה מבטא את הרצון שלי לחיים, הרי למה אני מוליד משהו? כי אני מרגיש שלחיות זה משהו מאוד יקר וגדול וחשוב, זו הסיבה להולדת ילדים.

זה מה שה' רצה לבטא את עצמו בתוך בריאה שמבטאת אותו, זה גם מצד הקב"ה שהוא כביכול הכניס את עצמו להיות נברא, לבטא את עצמו בצורת אדם.

¹⁴ לכן ראשית ההשתלשלות, סוף מעשה במחשבה תחילה, זה שיהיה אדם שיבטא את ה', א"ק שנמצא לפני העולמות

אני מרגיש טוב עם החיים שלי, ואני נותן את זה למישהו נוסף. כך כשהקב"ה בורא אדם הבריאה לא מבטאת אותו בצורה חיצונית אלא היא ממש הופכת להיות כעין הבורא, יש כאילו בורא בתוך הבריאה.

במה האדם הוא בעצם מעין הבורא? המודעות של האדם לעומת זו של בעלי החיים, היא עושה שהוא לא יהיה רק כמו בעל חיים שחי בתוך מציאות קיימת, אלא הוא יכול להסתכל כאילו מחוץ למציאות ולראות את כל המציאות שכאילו היא סביבו.

חלק בורא שנעשה נברא

לפי זה אפשר לחזור להסביר מה הכוונה שאני פועל את עצם המציאות, מה הכוונה לברוא את עצם האישיות אם אני באמת חושב שלא אני בראתי את עצמי? זו תפיסה הפוכה לגמרי מהתפיסה של ספר בראשית, התפיסה שיש לנו שכשאנחנו מסתכלים שיש עולם שממנו נבראנו. מדובר בתפיסה שיש אותי ומתוך שיש אותי אני בעצם פועל את הסביבה שלי.

כלומר זה שאני יכול להסתכל שיש בעצם האישיות שלי משהו אלקי, לא רק שנמצא משהו אלוקי אלא אפשר גם להגיד יותר מזה, שאני מרגיש שבעצם אני איזושהו חלק מאיך שהקב"ה החליט להכניס את עצמו להיות כנברא – זה נקרא שאני מגלה את עצם האישיות שלי.

לכן זו בעצם המצוה הראשונה שקיים אברהם אבינו. אמנם הוא קיים את כל התורה עד שלא ניתנה (יומא כח:), בלי כח אלוקי, בלי ציווי, אלא מהבנה שהמצוות הם באמת הדרך הנכונה לחיות בתוך המציאות, אבל לברית הוא היה צריך צו אלוקי, רק אחר כך אנחנו נקיים את כל המצוות מכח הצו האלוקי הזה של הברית שהיה לו.

קדושת הברית

כשיש לי תאוה ותענוגי העולם הזה ואני שקוע בתוך המציאות – אני מרגיש שהמציאות שסביבי היא זו שתגרום לי ענג. אבל אם אני מרגיש שלא המציאות שסביבי עושה אותי, אלא שיש משהו אלקי שגרם את כל האישיות שלי, את הסביבה שאני חי בתוכה, את הפעולות שאני פועל, שהמציאות האמיתית היא לא

מה שאני בלוע בתוכה, אלא להיפך, אני מחליט שאני רוצה אותה, אני רוצה שתהיה מציאות, אני רוצה להוליד מציאות – זה נקרא קדושת הברית. כלומר פגם הברית הוא השקיעה בתוך המציאות והבליעה של המודעות בתוך דמיונות המציאות, שלא מוליד שום דבר ונופל. זה נקרא שהאישיות עטופה בתוך עור שמכסה עליה ולא רואים את האישיות. כריתת הערלה היא מה שאני מרגיש שאני יכול להוליד את המציאות ולהחיות אותה בגלל המשהו האלקי שנמצא בתוכי, שבעצם הענג שלי מגיע ממה שהקב"ה יש לו תענוג מעצמו. כמו שדיברנו כמה פעמים על ההבדל בין נברא לבורא, שהתענוג של הנברא הוא מהסביבה, ואצל הבורא הענג הוא מעצמו.

הרבה פעמים הורים שהולידו ילד חושבים שיעיקר מה שהם צריכים לעשות זה לעטוף אותו ולצייר גן עדן סביבו. אבל יהודי לא חי כך, הוא חי שכשנולד לו ילד הדבר הראשון שהוא רוצה זה לתת לו את הכח להוליד, שתהיה לו מסירות נפש, ושהמציאות סביבו לא תעטוף ותחנוק לו את האישיות.

אם כן מצד אחד הסברנו שהברית כל כך קשורה לעצם האישיות שלי עד שהדבר הזה ממש חתום בגוף שלי, וגם זה לא אני עשיתי אלא כבר עשו לי את זה, אבל כשנולד לי ילד ואני מחליט לעשות לו ברית מילה, אני כבר לא מסתכל כך. זה הרבה יותר עמוק. אני אומר שעצם כח ההולדה שלי זה להגיד שאני רוצה להוליד מישהו שיש לו כח להוליד. זה לא שיש מישהו שנולד לפה ועכשיו אני רוצה לעטוף אותו במציאות טובה. אני רוצה לתת לו כח להוליד את הסביבה שלו שבתוכה הוא יוכל לחיות, ולא יהיה משועבד לה ועטוף בצורה כזו שהאישיות שלו תימחק. לכן אני מוליד אותו ומיד מוריד את הערלה ומגלה את עצם האישיות שלו, זה בא יחד עם זה שהוא נולד.

כשאבא מל את הבן שלו הוא כאילו מל את עצמו, הוא מרגיש "איך אני עושה כזה דבר?" אני כאילו מחליט שאני רוצה לברוא בריאה, אני רוצה לברוא ילד שהוא יהיה אחד שמתמודד, אחד שיכול למול את עצמו. מה הכוונה שהוא יכול למול את עצמו? שכשיהיה לו ילד הוא ימול אותו, כלומר שהילד בעצמו הוא יודה בזה.

גם אחד שאין לו עדיין ילדים, או שגם לא יהיו לו, עצם זה שהוא שמח בברית זה הברית שלו. כמו שחז"ל אומרים שאפילו אחד שלא עשה והיה רוצה לעשות, זה כאילו הוא עשה. קל וחומר אדם שעשה מצווה והיא כבר עשויה בו והוא אומר שאם

היא לא היתה הייתי רוצה לעשות אותה בעצמי בוודאי שנחשב לו כאילו עשאה. כלומר שהשמחה של האדם במצוה זו, במיוחד שהוא שמח בברית של הבן שלו כמו שחז"ל אומרים על הברית שזו מצוה שקיבלו עליהם בשמחה "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב", שאני יכול לחתוך את עצמי ולא להיות שקוע בתוך עצמי, לא להיות שבוי בתוך עצמי, את זה קיבלו בשמחה. זה עצם היהדות שלי, זה אני, אני יהודי. למה לגוים קשה עם היהודים? כי היהודי הוא לא חלק מהסביבה, הוא תמיד נטע זר. הסביבה היא חלק ממנו ולא הוא חלק מהסביבה.

היחס לרע

הנקודה הזו תסביר משהו מאד יפה ביחס לרע שיש בעולם. ברוב המאמרים בחסידות (ואפילו במקום אחד במאמר הזה עצמו שעליו אנו דנים) מוסבר שכאן למטה ברובד התחתון של המציאות יש "זה לעומת זה עשה האלקים", "טוב לעומת רע", יש כאן התמודדות בין טוב לרע; אך ברובד עליון יותר של המציאות, מצד האור אינסוף, "גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר, כחשיכה כאורה". אך במאמר הזה אדמו"ר הזקן כותב ממש להיפך, הוא כותב שכאן למטה יש מציאות של שבת, שבה יכול להיות שיש צדיקים ששומרים שבת, שידועים שיש הקב"ה וידועים שיש מנוחה ומרגוע, ויש אנשים שלא מצליחים להיות רגע ללא רעש באזנים וחייבים להיות במרדף ובתחרות כלפי אחרים, לראות שהשני לא משיג אותם, ועוד כל מיני בעיות; אבל ברית מילה זה במקום כ"כ גבוה לאין קץ יותר מכל העולמות, שכאשר המקום הזה מתגלה אי אפשר לסבול בכלל בכלל שום מקום לרוע, ולכן צריך להסיר את הערלה.

צריך להבין את הנקודה הזו, הרי לכאורה באמת ההסתכלות הראשונה היא הרבה יותר ברורה. להבין שכאשר אני נמצא פה, יש טוב ויש רע, אך ביחס לה' כיון שהוא גדול אז הרוע לא תופס מקום זה מאוד פשוט, דוגמה שמובאת לכך היא כמו סופר שכותב סיפור ויכול לכתוב בו גם דברים קשים, אבל הם חלק מהסיפור, הם ביטוי שלו ובאמת הם לא רוע. בפרספקטיבה מאד גדולה כשה' נותן לנו להסתכל איך הוא רואה את העולם, אז באמת כל העולם הופך להיות סיפור וגם כל הרוע הוא חלק מהסיפור. וזה באמת יותר גבוה מהחיים הרגילים, שאנחנו חיים את הסיפור חזק חזק ולא רוצים לוותר אלא רוצים להיות חלק מהסיפור הקיים אז

אנחנו חווים מאוד חזק את הרוע. אבל אנחנו יכולים להבין שיש גם הסתכלות גבוהה ששם אין רוע. אבל פתאום כאן אומר אדה"ז משהו הפוך, שכל שאני עולה למעלה אני אומר שאין בכלל מקום לרוע, שבמקום שאתה הולך על קשר חזק עם הקב"ה אתה צריך להסיר את הערלה, ואין שום מקום לרע. אז צריך להבין מה הנקודה בברית מילה שבגללה הוא מסביר כך.

כדי להבין את הנקודה הזו, צריך לחזור לנקודה שממנה התחיל אדה"ז את היחודיות של ברית מילה. אמרנו שכל המצוות הן מה שהאדם עושה ופועל בסביבתו, וברית מילה זה מה שהאדם פועל בעצמו, וכמו שאמרנו, זה מה שהאדם כאילו פעל את עצמו והמשיך את החלק אלוך ממעל בתוכו. למה העובדה הזו מייצרת התבוננות אחרת על הרע? כשאני אומר שאני רוצה להכרית את הרע, זה בתנאי שאני מסתכל על הרע כחלק מממני ממש. כשאני מרגיש שכל הסביבה היא רק חלק ממני וזה מה שאני רוצה להגיד – אז באמת אני רוצה להכרית את הרע ממש ולא לתת לו שום מקום, למה? כי אני לא פועל על משהו חיצוני. כשאני מסיר את הערלה אני רוצה לומר שהסביבה היא צריכה באמת להיות חלק ממני ולא משהו חיצוני. כלומר אני עושה דבר והיפוכו. אני רוצה שתהיה סביבה חיצונית, ואני רוצה להגיד שבכל אופן היא לא באמת משהו זר ונפרד ממני אלא היא אני בעצמי. לכן אני יכול להתייחס לרע ולהבדיל אותו לחלוטין ולהגיד שאותו אני רוצה להכרית כי הוא ממש רע. כלומר יש לי בתוך האישיות משהו שמעמיק ומביא לידי ביטוי את עצם האישיות שלי באמירה שאני רוצה להכרית את הרע כשהרע הוא חלק ממני. כלומר כשאני מסתכל כך, איך הרע הזה נהיה טוב? מה טוב בו? טוב בו עצם זה שאני יכול לשחק את המשחק שיש סביבה חיצונית לי, ובאמת היא חלק ממני. אני יכול לגדל את עצמי שחלק מעצמי הוא חוץ ממני, ואני יכול להיבדל ממנו.

כשאני אומר שאני ייצרתי את הרע, אני מסתכל על הרע בעולם בצורה מאד שונה מההסתכלות הרגילה. אני מסתכל שבעצם זה שהסביבה יכולה לבלוע את האישיות שלי זה רע. במקום שהאישיות שלי תעשה את הסביבה, הסביבה היא בולעת את האישיות. עצם זה שכך אני מסתכל, זה השורש המאד דק של הרע. אם אנשים לא היו חיים כך לא היה לאנשים על מה לריב. זה שאנשים רבים זה כבר

הגסות של הרע, אבל הדקות של הרע בתוכי, זה עצם זה שאני חושב שהחיות שלי מגיעה מהסביבה ולא שאני מייצר את הסביבה, שכך אני חי, דרך הסביבה. הברית עם ה' אומרת שיש משהו אלקי בתוכי ואני כאילו מחיה את עצמי. בגלל שאני חלק מהקב"ה אני בצלם אלקים, אני כאילו מחיה את עצמי. אם הייתי באמת כורת ברית אמיתית, והייתי מקיים את כל המצוות כחלק מהביטוי של הדבר הזה אז כל הסביבה באמת היתה רק מבטאת את הדבר הזה, לא הייתי הולך לגזול למשל, הרי כרתי ברית עם ה' אז מה חסר לי? הרי לא מהסביבה אני חי. אני אלך להגיד לשון הרע? מה השתגעתי? האם המציאות זה זו שמחיה אותי? הרי זה שיש ה' בתוכי זה מה שעושה שאני אהיה חי. היכולת להסתכל על הסביבה כמשהו אלקי שמבטא את ה', זה רק אם אני כרתי ברית אמיתית עם ה'. אני צריך קודם למצוא את השרש הדק של הרע, שאני חושב שהעולם ברא אותי, ולא שהחיות שלי היא מה'.

יש כאן יחס מיוחד לרע. היחס לרע הוא בעצם לבוא ולהגיד בצורה יותר עמוקה מה שאמרנו קודם. קודם אמרנו שאני לא רוצה להיות פאסיבי, אלא חי ומוליד וכאילו דומה לבורא. כמו שה' בורא את הדברים לא כמשהו חיצוני אלא מעצמו, כך אני כביכול בורא את עצמי, אני מחליט שיש בי משהו אלקי וזה מה שמרומם אותי, זוקף אותי. כמו שבתפילת שמונה עשרה אנחנו משתחוים, וכשאומרים את שם ה' זה מיד זוקף אותי. להרגיש שאני יכול להיות זקוף, זה אומר שאני יכול להוליד, ולהוליד כמו בן אדם שמוליד ולא כמו בע"ח שמולידים משהו לא זקוף. ולהיות במקום כזה זה התייחסות שונה לרע. ההתייחסות לרע היא בעצם שאני כאילו שם לעצמי איזה מניעה כדי להעצים את החיות והכח שאני פועל בו ואיתו. הכל זה אני בעצמי, ואני מייצר התנגדות כדי לביא לידי ביטוי את הכח והחיות שיש בי.

מל נצח

על זה אמר דוד המלך "למנצח" ודרשו בזוהר "מל נצח", מה הכוונה שהמילה היא נצחון? אני מייצר התנגדות וניצחון על ההתנגדות. אבל זה לא שאני רוצה לנצח משהו זר ונפרד ממני שאז אני צריך להגיד שיש טוב ורע, ויש מקום מלמעלה שגם הטוב וגם הרע יכולים להיות. אלא כאן זה הפוך, אני ממציא את הדבר שאליו אני מתנגד, ואני יכול להתנגד אליו ממש כי הוא לגמרי חלק ממני. זה שאני אומר שאתה

חלק ממני – זה עצמו ההתנגדות אליו, זה גורם שאני יכול להחליט עליו. הרע לא כבר קיים וזהו, אלא אני מחליט עליו, ובעצם זה שאני כורת את הערלה אני בא ואומר שיש לי אישיות שהיא זו שמביאה את עצמה לידי ביטוי, וזה כריתת הערלה. אבל כדי להסתכל כך על הרע אני צריך להסתכל שהערלה היא חלק ממני. כלומר שיש איך שהעולם נברא עם סביבה לא פשוטה ואני בא לתקן, כמו אברהם שמפרסם אלקות בעולם ומקיים ברי"ת מצוות עד שהוא זוכה לברית. אבל כשהוא זוכה לברית היחס לרע מתהפך, הכל נהיה אני בעצמי.

חסיד עושה סביבה

יש ביטוי (מובא בלוח היום יום לל' אדר א') "חסיד עושה סביבה". הכוונה היא שהוא לא מגיע ונהנה מהסביבה, מחפש שכנים טובים להנות ממה שסובב אותו, אלא הוא מרגיש שהוא צריך להיות כל הזמן איש שפועל וחי, הוא חי בעצמו ומחיה את כל מה שסביבו ורוצה שכולם יהיו כמוהו, חיים ופועלים ועושים סביבה. שבע"ה נצליח להיות מלאי חיות, וגם לעשות הרבה סביבה, ושגם הסביבה תדע לעשות סביבה.

עלון מעמקים מופץ בכל שבוע ברחבי הארץ

בעלון מובאים שיעוריו של הרב יצחק שפירא המבארים את פרשיות השבוע ומאמרים חשובים בעבודת ה' בצורה עמוקה ובהירה התודרת למעמקי הנפש

רוצה להיות שותף בהפצת העלון, ובחיבור של רבים לעומק של התורה?

חייג עכשיו 058-6305341 - מאיר, או 0537246111 - יוסף

לנצח את קליפת ישמעאל

מאמר זה הוא החלק השלישי מהתוועדות שמחת בית השואבה שהתקיימה בסוכתו של הרה"ח יחיאל ליברמן שליט"א (החלקים הקודמים פורסמו בגליונות הקודמים). ובהשג"פ מתאים גם לפרשתינו בה מוזכרת לידת ישמעאל. וכן לעניינה של ברית המילה כפי שנתבאר במאמר "ועל בריתך שחתמת בבשרינו". בחלקים הקודמים הרב דיבר על האמונה ורוח הקדש וכעת הוא יורד לפסים יותר מעשיים.

בחג סוכות מצד אחד מקריבים פרים כנגד אומות העולם כי רוצים להמעיט אותם, ובשמיני עצרת עם ישראל נשארים לבד; ומצד שני כתוב שהגויים ניזונים מהפרים הללו, זה הפרנסה שלהם. אז נדבר קצת על מה אנחנו רוצים מהגויים.

ניקח את הנושא של האמונה, ונראה איך זה אצלנו ואיך זה אצלם, ובע"ה שזה יעזור לנצח אותם בפועל. פה במקום הזה אפשר להגיד כמה שאני רוצה שזה מה שיגרום לנצחון במלחמה בפועל, ואפשר לחשוב שאני רק מנסה ללמד על עצמינו זכות למה אנחנו כן רלוונטים אך אין לזה כיסוי (ואני עושה זאת רק כדי שלא יהיו לנו נקיפות מצפון ורגשי נחיתות), אך עכשיו אני רוצה להסביר מה הכיסוי לכך:

היום עיקר המלחמה שאנחנו תופסים באופן פשוט כמלחמה בגויים היא עם טנקים או דברים יותר מתוחכמים כמו ביפרים וכדו'¹⁵, אבל זה לא קשור לציבור היושבים פה, יוצא א"כ שאנחנו מחוץ למשחק, אבל עכשיו אנחנו רוצים כן להיכנס לתוך המגרש.

¹⁵ ראה המדובר בשו"ת בגליונות מס' 541.

כשאני רוצה באמת לנצח במלחמה אני צריך לחשוב מהי באמת המלחמה פה. האמונה שלנו לא מספיק חיה בתוכנו וממילא היא לא מספיק עוזרת לנו בשביל לנצח בפועל, לכן אני רוצה לבסס את האמונה ולהסביר טוב את כל הדקויות בה.

נקדים הקדמה מאוד פשוטה לעניין הזה: יש לנו שתי מלחמות גדולות עם הגויים. (כתוב (זח"ג ר"ט). שיש גלות אדום וגלות ישמעאל ושניהם קורים במקביל¹⁶. אז אפשר לומר שיש לנו מלחמה אחת עם טנקים – והיא מול ישמעאל, אך יש לנו מלחמה אחרת שהיא מול ההתבוללות והמתירנות וכדו' – שהיא המלחמה באדום.

ההצדקה שלנו להלחם

יש תופעה מדהימה מבחינת ההשגחה הפרטית מול ישמעאל. שכאשר אני מסתכל על הגדולים שלנו מול הגדולים שלהם – במה הם נתונים ובמה הם נתונים – זה משהו ממש יפהפה! אצלם, בסטרא אחרא, נושאי האמונה (דהיינו האנשים שהולכים על האמונה באופן הכי חזק) במה הם עסוקים כל היום? רק בנשק, ובלהרוג, והמסתעף. שם הם נתונים מכף רגל ועד ראש, כל הראש נתון רק בזה. אך אצלנו, במה נתונים גדולי ישראל? מה הסוגיא הבערת? הם נתונים בזה שהעיקר זה לא להתגייס, פשוט פלא! זה לעומת זה עשה האלקים. נגיד כך: ה"קיצוניים משני הצדדים" (כלומר מי שנושא את האמונה חזק משני הצדדים) הפוכים לגמרי אחד מהשני. אמרתי את זה רק כדי לפקוח את העיניים רגע, לשים לב מה קורה פה.

עכשיו, אם אני שואל את עצמי על מה נלחמים ומה ההצדקה למלחמה. ההצדקה למלחמה היא בגלל שאנחנו יהודים. כלומר שאנחנו טוענים שאנחנו באמת מוסריים ואנחנו צודקים במלחמה שלנו. מה העוגן העיקרי של המלחמה? שגדולי ישראל אומרים "אנחנו לא רוצים להילחם".¹⁷ בסוף היהדות באה ואומרת "אני רוצה שאנשים יחשבו בעיקר, ויהיו נתונים מהבוקר עד הלילה במה הקב"ה

יוושי"ע" בנספח למאמר "קליפה קדמה לפרי" בהערה קל"ה.
¹⁷ וראה על כך עוד במאמר "זכויות הפרט ושנאת חינו" (נדפס בגליון מסות תשפ"ה).

¹⁶ אדום וישמעאל כוללים בתוכם עוד כמה אומות. כתוב ש"פרס" הם חלק מישמעאל לעניין הזה (אע"פ שהם רחוקים מאוד אחד מהשני, ישמעאל שייך לשם, ופרס שייכים ליפת), ראה בספר "וממנה

רוצה מהם", "שב תלמד, מה ה' שואל מעמך". ומה הישמעאלים אומרים? "אנחנו רוצים להלחם" – זו המלחמה פה. במלחמה הזו, אנחנו רוצים לנצח.

הכח של ישמעאל ללכת עד הסוף¹⁸

בעולם, היחס בין ישמעאל לאדם הוא שישמעאל אומרים "אנחנו יודעים להגיד מה הא-ל רוצה, ואנחנו יכולים להגיד זאת כל כך חזק, עד שאנחנו אפילו מוכנים להרוג ולהיהרג על זה, אנחנו הולכים על האמונה שלנו עד הסוף". עכשיו, עומד נשיא ארה"ב ומנסה לאיים עליהם כל מיני איומים, אך בסופו של דבר "אני אקניאם בלא עם"¹⁹, כמה אנשים, חלאות אדם, מחזיקים את כל העולם, משחקים איתו. למה? כי הם מוכנים ללכת עד הסוף, משוגעים. אפשר להגיד 'משוגעים' ואפשר להגיד 'מאמינים', ופה באמת צריך לדייק.

לישמעאלים יש כח ללכת עד הסוף, מאיפה הכח הזה שלהם? מאיפה הוא מגיע? הרי זה סטרא אחרא? זה הולך כך: על האמונה בטהרתה הם לא רוצים ללכת עד הסוף. הרי אם תשאל אותם שאלה פשוטה: "אתם כ"כ בטוחים שאלקים רוצה בדיוק את כל האכזריות הזו?" זה יעצבן אותם, למה זה מעצבן אותם? כי זה מפריע למקום הזה שהולכים על האמונה עד הסוף.

כלומר יש לאדם רצון ללכת על משהו עד הסוף, באופן כזה שהוא לא טועה אף פעם,²⁰ זה מאוד מושך, זה עושה חשק. ואם תתחיל לשאול אותו "האם אתה

הזאת את יריחו, בבכרו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה", כלומר שאסור לבנות את יריחו, ומי שיבנה את יריחו ימותו לו כל בניו, כשהוא יתחיל לבנות ימות הבכור וכשיסיים ימות הצעיר. לאחר כחמש מאות שנה, בזמן אחאב, יהודי בשם "חיאל בית האל" עבר על השבועה ואכן מתו כל בניו, כמו שכתוב (מלכים א טז, לד) "בימיו בנה חיאל בית האל את יריחו, באיברם בכרו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה, כדבר הו' אשר דיבר ביד יהושע בין נון". איך זה יכול להיות? הוא משוגע?! מה היה החשבון שלו? זה מאוד נוגע לנו, זה דוגמא מאוד יפה לאיך אנחנו עושים טעויות. כשהוא התחיל לבנות אמר לעצמו "שטויות, סתם מבלבלים במח" ואז מת לו הבן הבכור, הלך לו הבן הראשון כי

¹⁸ [במהלך שנת תשפ"ד הרב העביר כמה וכמה שיעורים בנושאים קרובים לזה. ויצאו מכך כמה מאמרים ערוכים, ובהקשר שלנו שייכים בעיקר ארבעת המאמרים שנשלחו בתפוצה של ישיבת עוד יוסף חי בפרשיות ויגש-וארא]

¹⁹ [הערת המערכת: ראה בדעת זקנים עה"פ (דברים לב כא). וראה בספר 'הצבי ישראלי' (לרב שמואל אליעזר אורנשטיין) שמסביר את הדברים על בני ישמעאל].

²⁰ ניתן דוגמא מאוד יפה לעניין הזה: אחרי שכבשו את יריחו כתוב (יהושע ו, כו) "וישבע יהושע בעת ההיא לאמור אורו האיש לפני הו' אשר יקום ובנה את העיר

כזה בטוח שזה מה שאלקים רוצה?" זה מפריע לו לעשות את זה וזה מעצבן אותו. הישמעאלים חושבים שכשהולכים על האמונה צריך ללכת עליה עד הסוף, זה הראש, העיקר זה ללכת עד הסוף על האמונה. ואם אני אלך עד הסוף אז זה באמת כך צריך להיות, והקב"ה חייב לי.²¹ יותר חריף מזה – גם אותו אחד שהם מאמינים בו, הם בעצם מאמינים שהוא אחד כזה שנהנה מזה שהם הולכים עד הסוף הוא בעצם נהנה לדרוך עד הסוף.

הדרך של ישמעאל לנצח

איך הישמעאלים מנצחים בעולם? הם מנצחים בעולם בשתי הצורות שאמרנו. קודם כל הם הולכים בכל הכח, כמו שאמרנו, אבל זה החלק הקטן. עיקר הניצחון שלהם הוא בכך שהם מצליחים להתחבר לאדום. עיקר השליטה שלהם בעולם זה לא באמצעות הנשק הגרעיני אלא זה על ידי שהם מפצים בכל העולם את הדת שלהם, והולכים על זה מאוד חזק, יש להם המון כח, הם מצליחים להיכנס לכל המקומות של אדום ולהגיד "אנחנו בעלי הבית כאן", במקום שהאדומים יהיו הבעלי הבית הישמעאלים הם בעלי הבית.²²

הרבה מהחיסולים היו בבתי בושת (מבחינה מודיעינית זה הכי קל לגלות אותם שם). תחשוב רק על הציר, תיקח אפילו את גדולי הצבא אצלנו (שהם לא גדולי ישראל) גם אצלם אין דבר כזה, אך אצל הישמעאלים זה משהו משוגע לגמרי (וראה הרחבה על כך במאמר השבועי "איזה קשר מחפשים", שנשלח ע"י ישיבת עוד-יוסף-חי בפרשת שמות תשפ"ד).

²¹ אבל פה הם מפספסים, זו גסות, זה סטרא אחרא, אנחנו אומרים שאמנם אנחנו הולכים על הקב"ה עד הסוף אבל הקב"ה לא חייב לנו כלום. אמנם הוא רוצה את מה שאנחנו עושים אבל זה לא קשור, הוא לא חייב לנו כלום.

²² הם נכנסים חזק, לא סתם נכנסים, הם שולטים שם שליטה ללא מיצרים כמעט. אפילו מי יהיה הנשיא בארה"ב הם קבעו הרבה שנים. זה הכל כסף שלהם, זה משיכות שלהם זה פוליטיקה שלהם. עכשיו זה יתהפך קצת.

הוא החליט שיהושע בן נון מבלבל במח. מה הוא יגיד עכשיו? יש לו אפשרות להגיד "עשיתי שטות", אבל זה לא כזה פשוט להגיד "עשיתי שטות", מה אשתו תגיד? מה האחים יגידו? "הרגת את הבן!". אז הוא "מתחזק באמונה" ואומר "זה לא קשור, שטויות" ואז כבר הלך לו גם הבן השני. מה עכשיו הוא יעשה? בחשבון עכשיו מצד אחד כבר אי אפשר להגיד שזה שטויות ומצד שני אם הוא ימשיך "להתחזק באמונה" הוא כבר הרבה יותר יסתבר, הרי כבר הראו לו שהבן הבכור הלך וגם השני, כך הוא ממשיך הלאה, הוא מגיע עד הסוף, הוא אומר "לא אכפת לי שילכו כולם, דבר אחד אני לא מוכן, להגיד שטעיתי אני לא מוכן, אני הולך על מה שאני עושה עד הסוף".

לכן זה מאוד קל לישמעאלים ללכת עד הסוף כי כשהם הולכים עד הסוף הם בעצם לא מנסים לתקן את עצמם, אלא הם פשוט רק מנסים ללכת עד הסוף וזה. ניתן דוגמא לאחד הדברים שאצלנו כל כך פשוט, אבל אצלם הוא לא: הראשים שם שחיסלו,

עכשיו נדבר קצת על אדום. האדומים אומרים בדיוק הפוך מהישמעאלים: בעצם גם האמונה היא באמת משהו מאוד אנושי, הוא בעצמו בן אדם (כידוע אצלם), הכוונה שהוא לא איזה משהו מלמעלה, הוא בסך הכל אנושי הוא וותרן הוא מבין את הבעיות, הוא גם יצר אותם. וברגע שהוא אנושי והוא חלש והוא קטן אז בעצם אי אפשר ללכת על משהו חזק עד הסוף.²³

אז איך הם התחברו? הרי הם בדיוק הפוכים אחד מהשני? זה כבר נוגע לעבודה שלנו (וכפי שיוסבר בהמשך). הם נהיו מחוברים כי הישמעאלים באו ואמרו לאדומים: "אנחנו לא לגיטימיים בעיניכם? אנחנו כאלה, אין מה לעשות, זה מי שאנחנו, קבלו אותנו כמו שאנחנו". כלומר בעצם הם משתמשים בפסיכולוגיה שלהם, הם קלטו, הם הבינו מה קורה פה. הישמעאלים אומרים: אנחנו בעצם מבינים שהאדומים טוענים שכל מה שאנחנו הולכים עליו זה לא משהו שאפשר ללכת עליו עד הסוף, כי "מה אתה יודע?... "הכל חלש כזה. אז נסכים איתם... אתם רוצים שנגיד ככה? נגיד ככה. אין בעיה. אנחנו מרגישים בפנים שאנחנו הולכים עד הסוף, אתם אומרים שהכל זה פסיכולוגיה²⁴, בסדר, אין בעיה, אנחנו מבינים שאתם צריכים לקבל אותנו. כך הם נכנסים שם בפנים. ואדום לא יודעים מה לעשות איתם, הם נכנעים להם. הם הרי צריכים לקבל את כולם, הם לא יכולים לא לקבל אותם, זה נגד דתם. הם וותרנים, הם מכילים והם מאוד רגישים.²⁵

ההליכה שלנו עד הסוף מנצחת את ישמעאל

למה זה מאוד נוגע לעבודה שלנו?²⁶ זה צריך לגרום לנו מאוד חזק לרצות ללכת עד הסוף. אצלינו לרצות ללכת עד הסוף זה עם החרב, עם הלולב, לעניינינו

– שהרגישות סותרת את השמחה), ומאוד מדוכאים, לכן אין להם הרבה ילדים ואין להם שמחת חיים בגלל שהם כל כך רגישים. אין להם חשק לחיות בכלל. הם אבדו את החשק לחיים וזהו (זו הדרך הכי מהירה שיש כדי שעמלק ייכחד מהעולם. וכמו שהקב"ה אומר לנו "מחה אמחה את זכר עמלק").

²⁶ מאוד מעניין החיבור ביניהם, ומאוד נוגע אלינו. אנו מנסים עכשיו לעשות "כלה שער וחנותנו ועלו לציון מושיעים", וראה עוד בשיעור מוצאי ח"י אלול תשפ"ה

²³ אצל אדום כל הזמן יש רגשי אשמה, כל הזמן הם מתוודים, זה הפוך מללכת חזק עד הסוף. זה קשור לכל הנושא של הרגישות (שדובר בתחילת השיעור, שנדפס בגליון מס' 65, הנקרא בטעות 63) לכן התגלגלתי לזה.

²⁴ כפי שדובר בחלקו הראשון של השיעור.

²⁵ ובעצם הם מאוד עצובים (כמו ששאלו בתחילת השיעור – נדפס בגליון 65

זה בעצם להגיד שיש לי רוח הקודש, וכמו שהארכנו²⁷ שזה בעצם להגיד שה' מדבר בתוכנו, שהוא נמצא במה שאני אומר, ומה שאני אומר זה ה' (רק שכמו שאמרנו, כדי להגיד את זה טוב אני צריך להגיד שגם האחרים כך,²⁸ וכך אומרים את זה נכון, אחרת זה סתם...²⁹). הבעיה שלנו היא שאחד אומר שה' איתי אם אני אלחם יותר מדאי, ואחד אומר שה' איתי אם אני לא אלחם יותר מדאי. יש לנו הרבה ספקות האם רצון ה' ככה או האם רצון ה' ככה. אז אנחנו לא הולכים מספיק עד הסוף וזה גורם שהישמעאלים יצליחו.

אני רוצה ללכת על הקב"ה עד הסוף (כמו הישמעאלים), אבל מצד שני אני רוצה גם לדעת שכשאני הולך עד הסוף אני לא אכזרי, כלומר אני לא רוצה שההליכה שלי עד הסוף תגרום לנזקים ולדברים לא טובים (ובזה אני כמו האדומים). אני רוצה להיות כאילו פונדמנטליסט³⁰, אבל אני לא רוצה שיקראו לי פונדמנטליסט. באמת צריך לעדן את זה, זה באמת מסוכן, זה באמת מפחיד³¹. איפה זה לא מפחיד? אם אתה מסביר מה זה ללכת עד הסוף.

אז צריך לשים לב מה בסך הכל אני רוצה? אני רוצה להגיד שהקב"ה איתי, ללכת עד הסוף על זה שה' איתי, זהו, על זה אני הולך עד הסוף. אני אפילו לא בא להגיד לך מה לעשות, אני אפילו לא יודע אם הלכה דווקא כמותי, יש עוד דעות וצריכים להסתדר.

²⁹ כמובן שבסופו של דבר לפעמים גם היהודי בעצמו לא תמיד מרגיש שזה מה שהוא מחפש, אבל יש לי מקום כזה וזה הנקודה העיקרית.

³⁰ כך האדומים מנתחים את הישמעאלים (איש בעל אמונה עיוורת שמתיר לעצמו לעשות הכל בשם האמונה הזאת).

³¹ כשנפגשתי עם ראש השב"כ זה ממש עיצבן אותו שאני הולך על האמונה עד הסוף, זו בדיוק הבעיה.

בבני ברק (בו דובר בעיקר מהצד של הנצרות-שעיר').

²⁷ בחלק שנדפס בעלון הקודם.

²⁸ רק אם יש את ההקדמה של יום כיפור, שכשאני מסתכל על יהודי אחר אני אומר שבעצם מה שהוא מחפש בכל הדברים הוא מחפש את הקב"ה (ראה בעיקר סביב הערה 17 בגליון הקודם), וממילא עכשיו כשהוא מדבר הוא מדבר את הקב"ה אז אני יכול ללכת על זה חזק.

אנחנו צריכים ללכת עד הסוף ולא לפחד מהקושיות³², יש לנו קושיא "מי אמר שה' איתי" אנחנו לא נבהלים מזה, איך אנחנו לא נבהלים מזה? אנחנו צריכים להגיד שעצם זה שאני חושב שהקב"ה נמצא איתי זה רוח הקדש!³³ אם אני לא אומר שיש לי רוח הקודש אני לא יכול לנצח את קליפת ישמעאל.

העיקר הוא שכאשר אתה הולך עד הסוף על האמונה שה' איתך אתה מרגיש שאתה נהיה בעל מופת, כלומר זה נושא אותך ("ותישאני רוח"), אתה מתרומם, אתה פתאום נהיה בעננים, אתה נהיה בתוך הסוכה³⁴, והסוכה הזו נשארת לאורך כל השנה, כי אתה שם לגמרי. אם כשאתה מדבר על הקב"ה אתה מרגיש שזה מרים אותך, מכניס אותך לצילא דמהימנותא, אתה באמת מרגיש שה' נמצא בתוכך ומרים אותך אז באמת יש לך רוח הקודש³⁵ וכך אתה מנצח עד הסוף.

למה באמת זה מנצח את הגויים? הבעיה העיקרית שלנו היום היא שהישמעאלים מסתכלים על כל הניצחונות שלנו כאל משהו לא אמיתי, הם חושבים שזה סתם דמיון. הסיבה לכך היא מאוד פשוטה: הם חושבים שלעומת האלקים כל המציאות היא כלום³⁶, ומכיוון שהם מחזיקים באלוקים אז מה המשמעות שניצחת? לכן כמה שננצח אותם זה לא ישנה את המשוואה. מה כן ישנה את המשוואה? אם תגיד שהקב"ה איתך ולא איתם – זה מה שישנה את המשוואה!

מה יגרום לך שאתה תוכל להגיד שהקב"ה איתך ולא איתם? זה מורכב משני חלקים: מצד אחד אתה יותר צדיק מהם, אבל מצד שני אתה גם יותר תקיף מהם

³⁴ וכמו שנתבאר בחלקו הראשון של השיעור הנדפס בגליון 65. תחת הכותרת "סוכות".

³⁵ כתוב "עושה לרוח משקל", קנה מידה אמיתי לדעת שיש לי רוח הקודש הוא שאני יודע מה המשקל שיש לכל דבר ואני מרגיש מה נכון ומה לא נכון.

³⁶ ככה זה כשמיסד הדת חולה אפילפסיה ... לעומת הישמעאלים אנחנו ריאליים, אין דבר כזה שיהודי יחשוב שהכל זה בכאילו, אלא הוא יגיד שה' נמצא בתוך המציאות.

³² הקושיא שהיתה בחלקו הראשון של השיעור (שנדפס בגליון 65), כיצד ניתן בדור שלנו לחיות עם האמונה בצורה פשוטה, בלי שהמודעות תקלקל אותה. שהרי המודעות אומרת שהכל זה בתוכי וגם האמונה זה בסה"כ עוד איזה נטיה שיש לי בנפש.

³³ על כך דובר באריכות בחלק השני של השיעור (נדפס בגליון הקודם בשם "לשאוב רוח הקדש – ללכת על האמונה בכל התוקף").

בהליכה שלך על ה'. אם אתה תהיה רק יותר צדיק מהם אבל ממילא אתה תהיה יותר רך אז יוצא שהם יותר חזקים, מצד שני אם אתה תהיה יותר תקיף מהם אבל לכן אתה תהיה פחות צדיק בגלל זה אז הם אומרים "בסדר, גם אנחנו כאלה". אבל אם אתה בא ואומר: "אני יותר צדיק, והכוונה שכאשר אני הולך עד הסוף אני הולך על זה נקי לגמרי. אני הולך על זה רק בגלל שאני רוצה עוד יותר את ה', זה הכל, לא כי אני רוצה עוד יותר לדרוך עליך אלא כי אני עוד יותר רוצה להגיד שה' נמצא איתי וזה מרים אותי" כך אתה בעצם מנצח אותם.³⁷

אנחנו מחפשים רק את הקב"ה

נגיד את זה בעוד ציור יותר פשוט במציאות (כשאני מדבר על 'רוח הקודש' זה נשמע בעננים, אז אני רוצה להוריד את זה עוד קצת): בדורות הקודמים שאנו חיים עליהם וניזונים מהם היו צדקים גדולים שיש עליהם סיפורי מופתים מופלאים. אבל היום יש משהו חדש, רוב המופתים שיש בדור שלנו הם מאנשים פשוטים (יש ריבוי של סיפורים בלי סוף, סיפורים מאוד יפים וחלקם ממש מופתים שלגמרי יוצאים מדרך הטבע). היום אפילו אדמו"רים ומשפיעים מספרים סיפורים על היהודים הפשוטים. זה סימן טוב, זה משהו מיוחד שלא היה בדורות הקודמים. זה טוב שהסיפורים הם על פשוטי העם, כך ההוכחות נהיות יותר עדינות, מרגיש שזה יותר נוגע אלינו, אך עדיין זה לא מספיק, המופת העיקרי הוא שאנחנו נרגיש שה' איתנו, וזה מה שיכול לנהל את כל המציאות.

אני רוצה לומר שבאמת כל התחכומים שיש היום במלחמות הכל נובע מכך שאנחנו מנסים לנצח את המלחמה אבל לא איפה שהיא באמת. כלומר, איפה באמת מתנהלת המלחמה? האם יהודי יוכל לבוא ולהגיד שהקב"ה נמצא אצלו. והגויים רגישו את זה וידו להם. שם נמצאת המלחמה זה המלחמה האמיתית שלנו.

הגלות ניצחנו בשורש. כל מה שהם דיברו היה דברי הבל וכל מה שאמרנו היה דברים צודקים. אך הקב"ה נותן ליהודי כח ותוקף להגיד שהוא צדיק וה' נמצא איתו כאן ויש לו רוח הקודש שמרימה אותו.

³⁷ שאלה: למה צריך לומר שאני צדיק? לא מספיק לומר שבשורש שלי אני שייך לקב"ה? תשובה: אם אתה מדבר מצד השורש אז זה משאיר את זה בשורש. בשורש אנחנו תמיד מנצחים, במשך כל השנים של

אנחנו אנשים ריאליים

איפה אנחנו נמצאים בדרך כלל בחיים שלנו? נגיד את זה חריף: אפשר להקשות על כל מה שאמרנו עכשיו ולהגיד – מה אתה עכשיו רוצה להפוך את העולם?! יש כל כך הרבה בעיות, יש בעיות חינוכיות, יש נוער נושר וכו'.

זה באמת נכון, זה טוב שאנחנו מרגישים שאנחנו צריכים להתעסק עם הבעיות הקטנות שלנו, זה צודק. אנחנו לא טיפשים. אנחנו אנשים ריאליים, אנחנו מבינים שיש לנו יצרים, "אמנם כן, יצר סוכן בנו", ויש לנו הרבה בעיות של גאווה ושל קנאה תחרות ושנאה וכל המרעין בישין, ומהכל אנחנו צריכים להיפטר, ואנחנו צריכים להכניס את הראש לכל הסוגיות הללו לפני ולפנים ולא לוותר עליהם. מי לא ריאלי? מי שחושב שאפשר לנהל מלחמות ולא להתמודד עם הבעיות החברתיות? אבל אנחנו (כל מי שיושב פה) אנשים ריאליים ואומרים שאין דבר כזה, אם אתה רוצה לבנות ציבור שמה שמעניין אותו זה הקב"ה ולא נשק כמו הצד של הס"א – זה עבודת ה'. על זה צריך למסור את הנפש יום יום, רגע רגע, כל שנייה. מה זה יהודי? יהודי נלחם כל הזמן, אין רגע שהוא לא נלחם – אבל עדיין, זה שאני כל הזמן במלחמה, זה לא אומר שבפנים בתוכי אין משהו פנימי שמרים אותי למעלה.

כך אני צריך להסתכל על זה: יש שאני יורד למטה לתוך החיים, כמה שעכשיו אנחנו מתעלמים מהחטאים וחיים בעננים, יש הרבה בעיות (שנוצרות כתוצאה מכך שאנו חיים בעננים), בעז"ה נעבור את סוכות, נצטרך להתענות תעניות בה"ב (מי שנהנה לא לאכול), נצטרך לריב עם כל הבעיות שלנו, – כלומר אנחנו יודעים גם לחיות ריאלי, ולחיות ריאלי זה באמת לדעת שבשביל שיהיה פה מציאות נוכחות של ה' צריך לעבוד כל הזמן קשה מאוד. ויש שאני חי בעננים בסוכות ולוקח את רוח הקדש לכל השנה. עיקר הנצחון הוא תלוי ברוח הקודש שיש לנו, כמה רוח הקודש יש לנו, האם אני מרגיש כמה יש רוח שמרימה אותי "ותישאני רוח" וממילא כמה היא זו שתקבע מה המציאות.

עיקר המלחמה – עם מי ה' נמצא

אם רוח הקדש תהיה מה שיוביל את המלחמות אפילו מול הגויים אז אנחנו ננצח בפשטות. זה לא משהו לא ריאלי, אדרבה, זה היותר ריאלי. היותר ריאלי הוא

זה שאנחנו נרגיש שיש רוח הקודש בתוכנו שמרימה אותנו ואנחנו יכולים לבוא אל הגויים בתוקף, ולהגיד שה' איתנו.³⁸ ככל שיותר נגיד שה' איתנו לפי זה ננצח.³⁹

דיברנו על נפש ועל פסיכולוגיה מול אמונה בה,⁴⁰ ורציתי להראות איך הנושא הזה רחב מאוד. בסוף בתוך אנושות זו המלחמה העיקרית היום. עיקר המלחמה היא מי יכול להגיד שה' איתו. האדומים אומרים שהם יכולים להגיד את זה, ולמה הם אומרים שהם יכולים להגיד את זה? כי הם עדינים, הם מכילים הם מוסריים. ולמה הם בסופו של דבר לא באמת יכולים להגיד שה' איתם? בגלל שכשה' הופך להיות איתם אז הוא הופך להיות חלש, בן אדם, מסכן, תלוי באיזה בגד... מצד שני גם אי אפשר להגיד שה' עם הישמעאלים, למרות שהם אומרים שהוא אלוקים גדול חזק ותקיף והם הולכים עליו עד הסוף, כי לא רוצים להגיד ה' איתנו בצורה כזאת שמכח זה אנחנו רוצים להרוג את כל העולם. אנחנו רוצים להגיד שה' איתנו בגלל שה' איתנו, וזהו. וכך צריך לנצח.

מה שאני רוצה להגיד זה שבסופו של דבר אם מסתכלים ריאלי על המציאות, אם אנחנו נצליח להגיד שיש דבר כזה 'צילא דמהימנותא' ויש דבר כזה שמחת בית השואבה, ויש דבר כזה לשאוב רוח הקדש – זה נקרא להסתכל ריאלי. אך להסתכל שאנחנו נילחם וננצח, וזה המלחמה – זה פשוט לא ריאלי, זה לא ריאלי למלחמה בגויים. כי מאז שיש הרבה מודעות עצמית כל האנושות מסתכנת⁴¹ (גם לישמעאלים יש המון מודעות עצמית היום ולכן גם הם נחלשים בסוף). לכן אם

כתוב "אין מספר" מרוב שהיה המון). ואיך הוא מנצח? בזה שהוא אומר שה' איתנו, זהו.³⁹ שאלה: הרי גם היום אומרים שה' איתנו? תשובה: נכון, יש אמירה כזו, אבל עדיין זה לא הניצחון האמיתי, כי בסופו של דבר זה מנותק, משום שגם כשאומרים את זה לא חושבים שזה עיקר המלחמה. חושבים שעיקר המלחמה היא בצבא והקב"ה יעזור לצבא, אבל לא חושבים שעיקר המלחמה היא להגיד שה' איתנו.

⁴⁰ בעיקר בחלק הראשון של השיעור.
⁴¹ כמדובר בחלקו הראשון של השיעור.

³⁸ רואים בספרי הנביאים הרבה פעמים שמי שאמר שה' איתו זה השפיע בצורה מאוד חזקה. הדוגמא הכי יפה שקשורה ללולב הוא שכתוב (שופטים ז, כ) "חרב לה' ולגדעון". מה היה החרב של גדעון? עם מה הוא השתמש? הוא השתמש בזה שהוא אמר שה' איתו. ורק עם זה הוא ניצח. אע"פ שזו היתה מלחמה מטורפת, הרי נשארו לו רק 300 לוחמים ועל האויבים נאמר (שם פסוק יב) "וַיִּמְדְּוּ וַעֲמַלְק וַכָּל בְּנֵי קֵדָם נָפְלִים בְּעַמֶּק כְּאַרְבֶּה לָרֶב, וְלִגְמָלֵיהֶם אֵין מִסְפָּר, כַּחֲלוֹ שֶׁעַל שִׁפְתֵי הַיָּם לָרֶב" (במלחמות אחרות בתנ"ך מוזכרים מספרים גדולים, אך כאן

אנחנו נגיד את זה נכון, אנחנו נלחמים עם מה שבאמת האנושות מתמודדת. אבל אם אנחנו חושבים שהנשק הוא מה שינצח אז אנחנו מפספסים את עיקר המלחמה.

ללמוד תורה או להתגייס?

אני לא נגד המלחמות האלה, זה לא מה שאני מתכוון לומר, אבל לחשוב שזה מה שינצח מבחינה ריאלית זה ממש לא נכון, זה פשוט חוסר הבנה במציאות. וכמו שאמרנו, הם תמיד יסתכלו על כל הניצחונות שלנו כאילו זה סתם הזיה, הם עם אלקים ולכן כל המלחמות זה כלום, ולכן הם ממשיכים הלאה. לכן האנטישמיות בעולם נוראית, כי בזה הם כובשים את אדום. טנקים לא יעזרו בזה, זה רק מסבך. עוד פעם, אני לא אומר לא להילחם בגלל זה, אני רק מראה כמה זה מסבך את כל היהודים בארץ ובעולם ומייצר אנטישמיות עצומה.

שאלה: איך כל הנושא הזה של המלחמה בישמעאל נוגע לעבודת ה' שלנו עכשיו? תשובה: רציתי להגיד שכל מה שדיברנו קודם (על האמונה ועל ההליכה עד הסוף על כך שה' איתנו) זה נוגע למלחמה. אם אתה אומר שזה לא נוגע, אתה בעצם רוצה להגיד שזה לא ממשי. אך כשאתה אומר שזה נוגע אתה בעצם אומר אתה בעצם אומר שהנושא הזה של 'רוח הקודש' שה' איתנו – אמור להיות מאוד ממשי. לחשוב שכך אני אמור לנצח את המלחמה, וכך אני יותר ריאלי מאשר איך שמנהלים היום את המלחמה – זה אומר שבאמת אתה רוצה שה' יהיה איתך.

שאלה: אתה בעצם רוצה להגיד שצריך ללמוד תורה ולא להתגייס, כי ה' מנהל את המלחמה? הרב: להגיד שה' מנהל את המלחמה בסופו של דבר זה משהו מלמעלה. אך אם אני רוצה להסתכל מה זה אומר שה' נוכח בתוכי, איפה זה מרים אותי כ"כ חזק עד שזה ינצח באופן מציאותי את האויבים – זה אומר שאני נמצא במקום אחר מאשר אם אני אומר רק שלכן אני לא מתגייס. לא שאני באמת מזלזל בזה, זה שאני אומר שללמוד תורה זה יותר חשוב מאשר להתגייס באמת זה נובע בעיקר מזה שהם שמו את הגיוס כעיקר ואת לימוד התורה כמשני. אז זה נכון וטוב שאומרים כך שלימוד התורה יותר חשוב, אבל זה עדיין לא אומר שזה הראליה של המציאות, שזה המלחמה ועם זה אפשר לנצח, אלא זה אמונה שאנחנו מאמינים כך. אבל להסתכל על מה שאנחנו אומרים עכשיו בתור שזה חלק מהראליה של

המציאות הכוונה שזה כמו רוח שאמורה להרים את המציאות וככה מנצחים – זה משהו שחסר לנו היום.

שאלה: למה לא קשור למציאות? הרי כל האנטישמיות זה עונש על כל הגיוס וכו'? הרב: אתה אומר את זה כך בגלל שאתה מאמין, בגלל שאתה נלחם חזק בחוק הגיוס לכן כשאתה רואה שיש אנטישמיות אתה אומר "מסתמא זה בגלל שהם לא מקשיבים לי לכן הם נענשו". אז בזה אני חולק עליך, רוח הקדש שלי אומרת אחרת ממך... במקום להגיד שזה בא כעונש צריך להגיד שעל ידי הדברים שאנחנו עושים אנחנו צריכים להיות במרכז המפה שמכריעה את מה שקורה במציאות.

שאלה: אנחנו אומרים שלימוד התורה נותן לנו חוזק וכח. הרב: חוזק כזה שאומר שאני צריך להילחם ולעשות הפגנות יותר גדולות... זה לא מה שאנחנו מדברים. כשאתה תגיד את זה באופן מושכל ואתה יותר תאמין בזה באמת, זאת אומרת שאתה באמת תחשוב שרוח הקדש מרימה אותך – אז זה נקרא שהתרוממת. אבל כל עוד אתה משחק עם שכר ועונש ועם מופתים ועם איך ה' מנהל – זה לא נקרא שאתה התרוממת אלא זה נקרא שהמציאות מתנהלת כמו שהיא והמיסטיקה מתנהלת כמו שהיא והם עדיין לא נתחברו, ואז זה רחוק מאוד.

אני לא אומר שאין דבר כזה שכר ועונש והשפעות מלמעלה שיורדות למטה, אבל זה לא מה שאנחנו מחפשים. אנחנו מחפשים להגיד שה' איתנו, על זה המריבה. המריבה היא מי יצליח להגיד שה' איתו, על זה המריבה העולמית, כולם רבים על זה. קודם כל זה המריבה שלנו עם עצמנו, אנחנו צריכים להגיד שה' איתנו, ולנצח עם הלולב את הלב שלנו, אז מי שלא יבוא לחגוג איתנו בחג הסוכות לא עליו ירד הגשם, זה יהיה הריאליה. צריך שיהיה ממשי.

כמובן שהאמונה הטהורה בקב"ה שגורמת שאנחנו נחליט ללכת על היהדות בלי קשר לצבא ובלי קשר לכלום אנחנו חיים באוויר – זה מצויין. אבל זה מקיף. ראש השנה ויום כיפור זה למעלה אך בסוכות צריך לרדת למטה⁴². אנחנו אמנם עדיין בעננים, אנחנו לא במציאות, אבל זה כן פנימי אצלנו. רק אחר כך אפשר לרדת

⁴² ראה בחוברת "קול דודי" ח"ג.

לחיים ושבאמת זה ינהל את החיים ממש, ועל זה אנחנו צריכים לא לוותר, זה משהו אמיתי, זה דרישה אמיתית.

שאלה: אני לא רואה בחוש שזה ריאלי, זה עדיין רק אמונה. אם עם ישראל יחליט ללכת על כך שזה המלחמה וה' איתנו אז אני מבין, אבל עכשיו סתם כך איפה הממשק כאן עם הראליה? תשובה: תראה, יש את המלחמה עם כל מיני אמצעים ביטחוניים, ויש את המלחמה בדיפלומטיה, היום עיקר המלחמה היא בדיפלומטיה. איך המלחמה מתנהלת בדיפלומטיה? בכמה צורות, אחד זה בתחום הכלכלי (שזה קל יותר להסביר), ואחד זה בתחום ההסברתי, למה התחום ההסברתי הוא כ"כ חשוב? ניתן דוגמא, מישהו ביקש ממני שאכתוב האם מותר להרעב את העזתים מבחינה הלכתית, אמרתי לו "אין לי בעיה לכתוב מבחינה הלכתית, אבל זה לא יענה לשאלה". למה? כי היום הנשק הכי חזק בעולם הוא ההסברה, הוא יותר חזק אפילו מהגרעין, אין נשק יותר חזק מזה, כולם משחקים איתו. אני בכוונה קורא לזה 'נשק', כי משתמשים בזה בשביל להרוג, אבל אין ברירה, חייבים להשתמש בו⁴³.

שיגידו נגדו משהו בעניינים הללו, שום מדינה לא תשנה כהוא זה את המציאות הביטחונית שלה כתוצאה מזה שמישהו יגיד עליה משהו. שאלה: למה לא אכפת להם הם מאוד רגישים? תשובה: בסופו של דבר כל הרגישות הזאת שלהם היא בבאילו, אצלם 'רגיש' הכוונה שבסוף אני ארוויח מזה. רק היהודים הם באמת רגישים. אין שמאל כזה בשום מקום בעולם, השמאל היהודי באמת מאמינים בזה לגמרי כמו שרק יהודי יכול להאמין בצורה כזאת במשהו כל כך מופשט (כמה שהם אנטי יהודים, בסוף יש להם יצר הרע כזה). זה משהו משוגע לגמרי, להאמין שאם אני אגיד שאני באמת רוצה להיות מוסרי זה יגרום לך שכל העולם יצטרך להיות מוסרי. זה הזוי, לא ריאלי לחלוטין. זה רק אמונה של יהודים. רק השמאל בישראל חושב דבר כזה. דרך אגב רק השמאל בישראל חושב שההסכמים הבינלאומיים והחוקים הבינלאומיים וכל האמנות הם משהו מוסרי, אצל הגויים החוקים לא מנוסחים כך, אלא זה מנוסח בתור רווח והפסד. רק פה כאשר מתרגמים את זה, מתרגמים את זה לא נכון כאילו שזה חוקים של מוסר וצדק. למרות שבלשון שם

⁴³ עכשיו, האם אנחנו מרוויחים מכך שזה הנשק? כן. מי המציא את הנשק הזה? היהודים המציאו את הנשק הזה. לא נאריך בזה עכשיו (הארכנו במ"א) אני רק אתן לך הכחה פשוטה: בעיקר משתמשים בנשק הזה נגדנו (רוב ההחלטות באו"ם הם החלטות נגדנו, בערך פי עשר יותר מכל מדינה אחרת) בעיקר בגלל שאנחנו היחידים שמתייחסים ברצינות לנשק הזה. לכן כל אומה בקצה העולם שרוצה לכבד את עצמה היא פשוט מתנגדת לעם ישראל ואומרת "אתם לא בסדר" ואז אנחנו מפעילים את כל הקשרים ומתפעלים מזה, וכך האומה הזאת עולה לגדולה, כך העולם מתנהל, כל הדיפלומטיה בעולם. מדינת ישראל לוקחת את זה מאוד ברצינות, אפשר להגיד שהיא טיפשה (וזה גם נכון), אבל אפשר להגיד שהיא חכמה, כי בצורה הזאת היא מייצרת את הנשק הזה כנשק הכי חזק בעולם. בפועל זה הנשק הכי חזק בעולם ומי שמייצר אותו זה אנחנו.

שאלה: לא אדום הם אלה שגורמים לכך שצריך על כל דבר כ"כ הרבה הסברה? תשובה: אף אחד באדום לא מתפעל מכך

למה ביבי מוערך בעיני הרבה אנשים? בגלל היכולות הבטחוניות והצבאיות שלו או בגלל היכולות הדיפלומטיות שלו? בגלל הדיפלומטיה, זאת אומרת שאם היינו דיפלומטים כמוהו היינו מבינים שזה השדה העיקרי. (נשים לב כמה אנחנו הזויים, אפילו הוא חושב שהעיקר היא הדיפלומטיה ורק אנחנו חושבים שהעיקר זה הטנקים, כי אנחנו אנשים קטנים). אבל מה הוא מוכר בדיפלומטיה שלו? או עניינים כלכליים או הסברה, משהו כמו "הצלחנו לבודד את החמאס" וכל מיני דברים כאלה. כל פעם הוא משחק בצורה אחרת, הוא באמת שחקן מיוחד, הקב"ה שלח באמת יהודי מיוחד עם יכולות מיוחדות, באמת זו השגחה פרטית, פרטי פרטית. זה מיוחד, אבל בסופו של דבר כל המשחקים האלו הם קטנות הדעת, זה לא באמת מה שאנחנו רוצים להגיד.

שאלה: אם הוא היה נואם באו"ם שה' איתנו? תשובה: זה לא היה עוזר, השאלה אם הוא בעצמו היה כזה. לא נאשים אותו, השאלה היא אם אנחנו נהיה כאלה, אם אנחנו נרגיש שבאמת זה מה שיש לנו להגיד, שה' איתנו, קודם צריך שיהיה לנו רוח הקדש ואח"כ צריך רוח ממללא.

אנחנו צריכים להרגיש שה' איתנו. זה המופת. כלומר במקום לספר סיפורי מופתים, אפילו על אנשים פשוטים. שזה התקדמות שמספרים על פשוטים ולא על צדיקים, זה טוב כמו שאמרנו, אבל מה שמעניין זה האם אנחנו יכולים להרגיש שה' איתנו וזה ינצח את הכל. האם אנחנו שם. זה שבימוים יש לנו המון התמודדויות וקטנויות זה נכון, אנחנו אנשים קטנים, בסדר, אבל ה' איתנו. אנחנו לא טיפשים, אנחנו אנשים ריאליים, וזה עיקר הראליה שלנו שאנחנו יודעים שבשביל לנהל חיים טובים צריך לריב עם היצר הרע כל הזמן, אבל אנחנו גם אנשים ראלים שמבינים שהדיפלומטיה זה העיקר ולהגיד שה' איתנו זה העיקר, על זה המלחמה.⁴⁴

⁴⁴ שאלה: הרב צבי יהודה אמר שערבים מבינים רק בטנקים ולא בהסברים אז צריך להלחם איתם בטנקים. הרב: על זה אני אומר מה שאמרנו קודם (בסוף החלק הראשון), שהווארט של חג סוכות הוא להגיד שהתורה זה לא משהו סגור. היום זה אחרת... היום זה אחרת בגלל שגילוי האלקות, הנוכחות האלקית, היא לא נגד

לא כתוב כך (גם על זה הארכנו במ"א). באמת משונה ביותר להאמין ככה, שאם אני יהיה מוסרי גם הגויים יהיו מוסריים. זה הזוי. ככה הם משחקים עם כל העולם. מה באמת הם גורמים? לא שהגויים יהיו מוסריים אלא שלא יהיה להם ברירה אלא להתנהל לפי זה. אם הם מצליחים – קל וחומר אנחנו. שאם נגיד שהקב"ה איתנו נצליח.

נהלך ברגש

על קונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי.
'לכל אחד יש גילוי אלוקות בתוך נפשו וכל
אחד יכול לגלות אותו'.

הכל בהסבר מפורט עם משלים מפורטים
בהתאם לדורנו.

ניתן לרכוש בטלפון 058-5277247 ובאתר
ישיבת 'עוד יוסף חי'.

לא היית נותן מכות זה אומר שה' הוא לא
רציני ואם נתת מכות זה אומר שזה לא צחוק
וה' הוא רציני. אך היום ה' הוא רציני בלי
מכות. למה? כי יש מספיק מודעות, ומבינים
שמה שיש בנפש זה מציאות. זה מונח הרבה
יותר, כי האלקות חדרה יותר. לכן היום
הרבה יותר מציאותי הדבר הזה.

העולם אלא היא חודרת את העולם, ובגלל
זה זה השתנה. פעם צדיק היה צריך לשבור
את המציאות כדי שתהיה מציאות אלקית.
פעם כדי לנצח את הגויים בעיקר מה שהיה
צריך הוא צבא. היום בעיקר מה שצריך זה
דיפלומטיה. זה העיקר. ולכן זה כבר לא
שייך.

כמו שפעם בחיידר היו נותנים מכות
והיום פחות נותנים. מה השתנה? כי פעם אם

מצוות כיבוד הורים (ב)

החל משבוע שעבר אנו משתדלים בעז"ה לשים בכל שבוע קטע מתוך החוברת "מצוות כיבוד הורים".⁴⁵ בפעם הקודמת ראינו שמצוות כיבוד הורים פירושה שעל האדם לשים לב ולייקר את הוריו על כך שהם הולידו אותו ורוצים אותו, ובכך הוא שם לב שהוא רצוי על ידי ההורים ועל ידי ה', ולהורים ולה' יש תענוג ממנו.

כהמשך לכך נלמד שמצוות כיבוד הורים מביאה לאדם רפואה ואריכות ימים, ועל האדם לשמוח בחיים שההורים העניקו לו, וגם זה חלק מכוונת המצווה.

בנוסף, כיוון שהטעם למצוות כיבוד הורים הוא שעל האדם לייקר את הוריו על כך שהם רוצים בו, נלמד כיצד על האדם לכבד את הוריו כאשר נדמה לו (בצדק או שלא בצדק) שהם לאו דווקא רוצים בו (ונמשיך לעסוק בנושא הזה גם בפעמים הבאות בעזרת ה').

פרק ראשון: שימת לב לכך שההורים וה' רוצים את האדם (2)

שכר המצווה

לאור מה שלמדנו בפעם הקודמת (שמצוות כיבוד הורים פירושה שעל האדם לשים לב ולייקר את הוריו על כך שהם הולידו אותו ורוצים אותו, ובכך הוא שם לב שהוא רצוי על ידי ההורים ועל ידי ה', ולהורים ולה' יש תענוג ממנו), המילים "למען יאריכון ימך..." מוארים באור חדש:

קיום האדם לאורך ימים ושנים הוא פועל יוצא של שימת הלב עד כמה ה' וההורים רוצים בקיומו. אדם שמרגיש רצוי הוא אדם שמח יותר ויש לו יותר חשק לחיות, וזה גורם שהחיים שלו יהיו ארוכים יותר.

בנוסף, החיים של אדם כזה הם בריאים יותר. כך אפשר לפרש את המילים "למען יאריכון ימך" מלשון ארוכה-רפואה.

הראשונים ישנן כמה וכמה הערות שוליים שגם הן עוסקות בהשלכות המעשיות של מצוות כיבוד הורים. אמנם, כיוון שהרבה פעמים חלק גדול מהעניין שיש במאמר הוא ההשלכה של הנאמר בו על החיים בפועל, הערות העוסקות בהשלכות מעשיות הובאו בכתב שונה (כזה).

⁴⁵ החוברת מורכבת מארבעה פרקים: אע"פ ששלושת הפרקים הראשונים עוסקים בעיקר בהגדרת המצווה (פרק א' בכיבוד, פרק ב' במזון, ופרק ג' ביחס בין מצוות כיבוד הורים לבין המציאות של הבן כאישיות עצמאית), ורק הפרק הרביעי עוסק יותר בהשלכות המעשיות, בפרקים

ועוד, כאשר אדם יודע ליהנות מכך שה' וההורים רוצים בו, ומייקר ומכבד את ההורים ואת ה' על כך שהם רוצים בו, אזי גם ה' וגם ההורים מגלים עוד יותר שהם רוצים אותו.

כל זה כלול בשכר של מצוות כיבוד הורים – "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך".

על פי זה, שכר המצווה הוא חלק מהמצווה. כחלק ממצוות כיבוד הורים על האדם ליהנות מהחיים שההורים נתנו לו, ולהראות להורים שהוא שמח בכך שהם הולידו אותו ורוצים בו⁴⁶. אם האדם לא יהנה מהחיים שההורים נתנו לו ולא ישמח בהם, ההורים ירגישו שהוא לא מכבד אותם אלא להיפך, הוא בא אליהם בטענות ובהאשמות על כך שהם הולידו אותו. לפי זה השכר שהתורה הבטיחה למי שמכבד את הוריו לא בא לספק את האינטרס של האדם, אלא הוא חלק מהותי מהמצווה.

שלושה צדדים במצוות כיבוד הורים

כאשר באים לקיים מצוות כיבוד הורים, אפשר למנות שלש סיבות לקיים את המצווה: אפשר לקיים את המצווה מתוך אהבה להורים, מתוך שהיא מצות ה', או מתוך אהבת השכר – "למען יאריך ימך".

ונראה לי מדכתבה התורה מתן שכר המצווה בצדה, "למען יאריך ימך ולמען ייטב לך", אפשר דהוא כמו טעם למצווה (מדלא כתבה התורה מתן שכר של כל המצוות בצדם), וצריך לכוון לזה גם כן, כמו בכל המצוות שטעמם מובאר בתורה, דצריך לכוון הטעם.

וראה שם אות ג, בהסבר הדברים:

דהנה אדם הבוזה אביו ואמו הוא כופר בטובתם שהיטיבו עמו שהביאוהו לחי עולם הזה, אם כן אין נחשב זה בעיניו לטובה... אבל כאשר יכבדם, הרי גדולה בעיניו טובתם שהביאוהו לחיים, על כן יאריך ימים...

⁴⁶ ר' צבי אלימלך מדינוב, ה'בני יששכר', כתב אפילו יותר מזה: הוא כותב שכיוון שבמצוות אחרות לא כתוב שכר, ובמצוות כיבוד הורים כתוב שכר – משמע שהשכר הוא הטעם למצווה, ואם כן כאשר אדם מכבד את הוריו עליו לכוון שהוא עושה זאת על מנת שיאריך ימיו. כשם שבמצוות שכתוב בהם טעם, צריך לכתחילה לכוון את הטעם כאשר מקיימים את המצווה (כמו מצוות סוכה, למשל, שבה כתוב "למען ידעו דורותיכם". ראה משנה ברורה ח, יט) – כך במצוות כיבוד הורים צריך לכוון את הטעם – "למען יאריך ימך". ואלו דבריו (דרך פקודין' מצוות עשה לג, חלק המחשבה אות ב):

לפי ההסבר האמור כאן, כל שלש הסיבות הללו הן בעצם פנים וחוץ של ענין

אחד:

אם חשוב לאדם רק לקבל שכר, הוא לא מקיים את המצווה כתיקונה שהרי הוא משתמש בהורים במקום לכבד אותם.

וכן אם האדם מאכיל ומשקה את הוריו, לדוגמה, אבל החיים שלו מאוסים בעיניו והוא לא נהנה מכך שהוריו הולידו אותו (וממילא הוא לא כ"כ אוהב אותם), הוא גם לא מקיים את המצווה כתיקונה, שכן ההורים לא שמחים בזה שהרי הם רוצים בקיומו ובטובתו של בנם.

וכן אם האדם קיים את המצווה מפני שהיא מצוות ה', וההורים הם בעיניו חפצא של מצווה, הוא כלל לא הביע עד כמה ה' אומר שההורים צריכים להיות חשובים, וגם אז לא התקיימה המצווה כתיקונה.

לבסוף, אם האדם מכבד את ההורים רק מתוך אהבה טבעית ומתוך מודעות לכך שהחיים שלו רצויים בזכות הוריו, אבל בלי כוונה שזו מצוות ה', גם אז לא התקיימה המצווה כתיקונה. כשם שהאדם לא יכול לתת בעצמו חשיבות לחיים שלו והוא זקוק להורים שירצו אותו וישמחו בו, כך גם ההורים לא יכולים לתת חשיבות לחיים של עצמם. אם ההורים לא יכולים להחשיב את עצמם, הם גם לא יכולים להחשיב את ילדיהם, שכן אדם שבעצמו לא מרגיש רצוי, לא יכול לתת לאחרים תחושה שהם רצויים. באותה צורה, גם הילד לא יכול לכבד את הוריו ולתת להם חשיבות, כאשר אין מי שיתן חשיבות לחיים שלו עצמו. אבל על ידי מצוות כיבוד הורים ה' אומר שהחיים של ההורים חשובים ויקרים, ולכן על הילד לכבד אותם.

כאשר החיים של ההורים מיוקרים על ידי ה', ההורים יכולים לייקר את החיים של ילדיהם, והילדים יכולים לכבד את הוריהם.

לה' יש תענוג מן העולם, והתענוג של ה' מן העולם בא לידי ביטוי בטבע האדם, ברצון להוליד ילדים. לאדם יש רצון טבעי להוליד ילדים, ותענוג טבעי מכך שיש לו ילדים, והרצון הזה והתענוג הזה נמשך מהתענוג שיש לקדוש ברוך הוא מן העולם.

הדרך של האדם לחוש את התענוג של ה' ממנו, היא קיום מצוות כיבוד הורים. כאשר האדם מכבד את הוריו בגלל ציווי ה', הוא יכול לחוש שהתענוג שיש להוריו ממנו מביא לידי ביטוי את התענוג שיש לה' ממנו⁴⁷.

לפעמים יש גם מקרים קיצוניים יותר בהם האב, למשל, כלל לא רצה שבנו יוולד, ולפעמים הוא אף מתכחש לו ולא מגדל אותו ולא יוצר איתו קשר כלל. גם במקרה כזה הבן חייב בכיבוד הורים, וגם במקרה כזה הבן יכול וצריך לזהות את המקום בו אבא שלו כן רוצה בו, אף על פי שזהו מקום נעלם מאוד.

כפי שכתוב בפנים, לקדוש ברוך הוא יש תענוג מהעולם, והתענוג הזה מוטבע בטבע האדם, ברצון וביכולת של האדם להוליד ילדים. אם האדם היה מודע לתענוג הזה שיש לקדוש ברוך הוא מהעולם בכלל וממנו בפרט, הוא היה רוצה גם כן להוליד ילדים ולהתענג מהם. אלא שהרבה פעמים האדם גדל מתוך תפיסה שהעולם הזה הוא רע, או לפחות לא מספיק טוב, ולכן הוא לא רוצה להוליד ילדים ולא נהנה מגידולם.

כאשר אדם שאביו מתכחש אליו בא לקיים מצוות כיבוד הורים, עליו לחשוב על כך שקיים אצל אבא שלו בטבע רצון להוליד ילדים ולגדל אותם, והוא נולד מהטבע הזה של אביו. מצוות כיבוד הורים אומרת לו שעליו לכבד את התענוג הנעלם של אביו ממנו, ובתענוג הזה משתקף התענוג של ה' ממנו.

[בהמשך החוברת 'מצוות כיבוד הורים' ישנן התייחסויות נוספות למצוות כיבוד הורים במקרים בהם ההורים לא רצו את הילדים, וכפי שנראה בפעמים הבאות בעזרת ה'.]

מספרים שבחור ישיבה בא לרוב שטיינמן ואמר לו שהוא לא נהנה מלימוד תורה. הרב שטיינמן אמר לו שכאשר אדם שיש לו פצעים בלשון מלקק דבש, הדבש לא מתוק לו, אלא להיפך, הוא גורם לו לתחושה לא נעימה בלשון. אבל אין זה מפני שהדבש לא מתוק, אלא בגלל הפצעים. כך התורה היא אכן מתוקה, אלא שאצל אותו בחור קיימים כל מיני הפרעות שגורמות לו לחוש שהתורה איננה נעימה.

⁴⁷לפעמים אדם עלול לחוש שהוריו לא אוהבים אותו ולא שמחים בו. במקרים קיצוניים זו לא רק תחושה של האדם, אלא דברים מפורשים שהוא שמע מהוריו: "לא צריכים אותך", "חבל שנולדת", וכדומה. כמובן, גם במקרה כזה הבן מחוייב במצוות כיבוד הורים, ואין זה סותר את מה שנכתב בפנים, שכיבוד הורים משמעו שהאדם ישים לב ויעריך את מה שההורים שלו רוצים אותו ושמחים בו:

כאשר הורים אומרים לילדם "לא צריכים אותך", על פי רוב הם לא אומרים זאת מתוך תחושה שיש להם חיים טובים ונעימים, ורק הילד מפריע להם ליהנות. בדרך כלל להורים שאומרים דברים קשים כאלו יש קשיים ומצוקות ללא קשר לילד, אלא שהילד הוא זה שסופג את הכעס והמרירות של ההורים על כל החוויות הלא טובות שלהם. כלומר בעצם ההורים היו מעדיפים לחוש שה' רוצה אותם וההורים והחברה רוצים אותם, ומתוך כך להוליד ילדים ולרצות אותם ולשמוח בהם. אלא שהם לא מצליחים לחוש רצויים, וממילא קשה להם לתת לילדים תחושה שהם עצמם לא חשים, כפי שנכתב בפנים. ההורים לא מצליחים לחוש את התענוג שיש לה' מהעולם, וממילא קשה להם לשדר לבנם את התענוג שיש להם ממנו.

על הילד לשים לב שאף על פי שההורים אומרים ומשדרים לו דברים כאלו, בפנים הם רוצים בו ורוצים לגדל אותו בצורה טובה, אף על פי שהם לא מצליחים לבטא זאת ולפעמים הם אף מבטאים את ההיפך. הרי למרות מה שההורים אומרים, בסופו של דבר הם הולידו אותו, והם מגדלים אותו ונותנים לו את צרכיו. אדם יכול לחיות חיים שלמים עם עצמו בלי להיכנס לעול של הקמת משפחה והולדת ילדים, וההורים במקרה הזה לא עשו כך, אלא בחור ליצור קשר ולהקים בית ומשפחה מתוך תחושה שכך באמת נראים חיים טובים. כחלק ממצוות כיבוד הורים על הילד לזהות את המקום בו ההורים שלו כן רוצים אותו ולייקר את המקום הזה.

על כן, כדי לקיים את המצווה בשלמות צריך שהאדם ישים לב שהוא מכבד את ההורים גם בגלל שזו מצוות ה', גם בגלל שהוא באמת מעריך את ההורים, וגם שמרכיב מהותי מהמצווה הוא שקיום המצווה יעשה את החיים שלו לטובים יותר⁴⁸.

יותר וארוכים יותר, וזהו השכר שלו. על פי דרכנו אפשר להסביר שהשכר הזה הוא מרכיב כל כך מהותי מן המצווה, עד שאם האדם לא מרגיש שכיבוד הורים עושה את החיים שלו לטובים יותר, לא כופים אותו לקיים את מצוות כיבוד הורים. אם בית דין יכפו אדם לכבד את הוריו הוא יבין שהמצווה היא לעזור להורים, אבל יחשוב שזה לא חלק מהמצווה לתת להורים תחושה שהילד שמח בחיים שההורים העניקו לו. לכן לא כופים על מצוות כיבוד הורים, כדי שיהיה ברור שהתחושה של הילד שהחיים שלו טובים בזכות הוריו היא חלק מן המצווה.

כלומר כאשר חכמינו הורו שלא כופים על מצוות כיבוד הורים, הם התכוונו לומר שמצוות כיבוד הורים שונה לחלוטין ממצוות צדקה, למשל.

אמנם חלק ממצוות צדקה הוא לתת במאור פנים ובסבר פנים יפות, אבל העיקר הוא שהנצרך יקבל. לכן גם אם אדם נתן צדקה בפנים חמוצות, למשל, הוא קיים את המצווה. אבל בכיבוד הורים עיקר המצווה היא התחושה שהילד שמח על כך שההורים שלו הולידו אותו, ואם האדם עזר להוריו בפנים לא יפות, לפעמים לא רק שהוא לא קיים מצווה, אלא הוא אפילו עשה עבירה, כפי שאומרים חכמינו שיש מי שמאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנום. לשם ההמחשה, אם לאדם נפל מטבע, וההורים שלו מצאו אותה והתפרנסו ממנה – אותו אדם אולי קיים מצוות צדקה, אבל הוא לא קיים מצוות כיבוד הורים.

כך גם לענייננו: ההורים לא מצליחים לחוש את התענוג שיש לה' מהחיים שלהם, וממילא הם לא מרגישים שיש תענוג בחיים שלהם, בגלל כל מיני 'פצעים' וחוויות לא טובות שיש להם, וממילא ברור שהם לא יכולים לומר שהחיים של הילדים טובים, ולשמח בילדים ולרצות אותם. אבל זה לא בגלל שהם לא רוצים ילדים, אלא בגלל שהם לא מצליחים לחוש רצויים בעצמם.

כפי שנכתב, מצוות כיבוד הורים אומרת לאדם לייקר את הרצון של ההורים להקים משפחה טובה, ועל האדם להתמקד ברצון של ההורים, ולא במה שההורים עשו בפועל. אם האדם יתמקד בכך שההורים שלו רצו אותו (אף על פי שהם לא תמיד מצליחים לבטא את זה), הוא ימשוך ויגלה את הרצון הפנימי הזה של הוריו, ויתברר גם להורים וגם לו שההורים רוצים אותו ושמהים בו, וכך יתקיים בו הפסוק "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימים" (וכפי שמוסבר בחוברת בהרחבה בפרק רביעי, ויפורסם כאן בהמשך בעזרת ה').

⁴⁸ מצוות כיבוד הורים היא מצוות עשה ששכרה בצידה ולכן לא כופים עליה. כלומר אף על פי שאדם מחוייב, כמובן, לקיים מצוות כיבוד אב ואם, אם הוא לא מכבד את הוריו חכמים הורו שבית דין לא יכפו אותו לעשות זאת, כיוון שכתוב במפורש בתורה מתן שכרה של המצווה הזו (ראה רמ"א יורה דעה רמ, א). כאשר אדם מכבד את הוריו הוא מייקר ומעריך את הוריו על כך שהם רוצים אותו ושמהים בו, וממילא הוא מרגיש רצוי והחיים שלו נעשים טובים

שׁו"ת בעבודת ה' בישיבת דורשי יחודך

שאלה: בשבת בעזרת ה' אנחנו הולכים להיות בכפר חב"ד, להתפלל ולשמוע שיעור של הרב יצחק. מה בחור ישיבה צריך לעשות שם, בפרט אם קשה לו לשמוע מה שהרב אומר בגלל שהוא מדבק בשקט ורחוק וכו'?

תשובה: נחלק את ההגעה לכפר חב"ד לשלשה חלקים, מה שחז"ל אומרים על הקהל: א. "אנשים באים ללמוד" מי שמצליח להבין – טוב מאד. ב. "נשים באים לשמוע" – חצי מילה פה, חצי מילה שם, עצם זה שרוצים להיות במקום כזה – זה עושה הרבה יראת שמים. ג. "טף למה באים? ליתן שכר למביאייהם", יש כאלה שבאים למקום – והם מבינים שהם חלק מדבר גדול, קשורים ליהודי גדול, לציבור שצמא לזה. אבל גם כשמביאים את הטף – דואגים להם, נותנים להם אוכל, ולישון – זה מעמד ארוך ומייגע, וצריך לדאוג להם. אותו דבר כאן – מגיעים לכפר, וזו גם שאלה של הצוות מן הסתם. טוב שכולם יבואו, וגם צריך לדאוג לכולם – שלכל אחד יהיה משהו טוב בשבת הזו, כמו שצריך לדאוג לכל האנשים שמגיעים – כולל הטף. ואם לאנשים קשה לשמוע ויש להם עניינים שלהם שהם צריכים – צריך לדאוג למה שאפשר. אבל טוב שכולם באים. מי שיכול יותר מזה – לשמוע – יותר טוב, מי שיכול גם ממש ללמוד – עוד יותר טוב.

כמו שעושים אצל רשב"י – מה עושים במירון? משתדלים לעשות דברים טובים, מתאמצים סביב צדיק, סביב גילוי אלוקות. מבינים שאצל רשב"י היה כזה גילוי אלוקות – אז רוצים להרגיש את זה כשמתקבצים. אז גם אנחנו רוצים להרגיש שגילוי אלוקות נוכח אצל הצדיק יותר מאשר אצל כל אחד מאיתנו, ולכן מתקבצים כדי להרגיש את זה יותר ויותר, וכדי שבעזרת ה' זה יהיה בפועל יותר ויותר.

שמועה זו אינה נאה!?

שאלה על דרך הלימוד: הגענו בכיתה לסוגיא, ואחד התלמידים טען שהסברא בסוגיא היא לא הגיונית. היה דיון האם להמשיך ללמוד הלאה, או להתעכב עד שמבינים.

תשובה: חז"ל אומרים (עירובין סד.) "אמר רבי אחא בר חנינא: מאי דכתיב 'וְרָעָה זִנּוּת יִאֲבֹד הוֹן', כל האומר שמועה זו נאה, וזו אינה נאה - מאבד הונה של תורה", כל שמועה צריכה להיות אצלך כאילו התחתנת איתה, והיא צריכה למצוא חן בעיניך, כפי שחז"ל אומרים (קידושין מא.) "אמר רב יהודה אמר רב: אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה, שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו, ורחמנא אמר: ואהבת לרעך כמוך". אם אדם מתחתן עם אשה והיא לא מוצאת חן בעיניו אז אוי ואבוי, מה יהיה? אז אם אדם אומר שמה שהאמורא אמר לא מוצא חן בעיניו אז בעצם הוא אורמ שהיא לא אשתו, אלא היא פרוצה.

חשבתי שאולי בגלל זה כתוב 'שמועה נאה', העיקר שזה שמועה ממישהו, העיקר זה "בעל השמועה". כשאדם לומד הוא צריך להרגיש שיש כאן צדיק שהוא מתחבר אליו. הרב צבי יהודה פעם הגיע להדלקת נרות חנוכה במוצאי שבת, ויש מחלוקת אם עושים קודם הבדלה או שמדליקים קודם נרות חנוכה, והרב צבי יהודה - לפני שהדליק את הנרות - הוא כאילו פנה לפוסקים שצריך לעשות כך ואז פונה לפוסקים שאומרים הפוך, אתם אומרים כך, ואתם אומרים כך, אבל אצלנו נהגו להכריע כך וכך, ולכן נעשה כך ברשותכם. כאילו הוא מבקש רשות מכולם. יש גם סיפור כזה על ר' ישראל מרוז'ין שאמר גמרא עם השם של האמורא, והיה שם תלמיד חכם גדול שאמר שנדמה לו שאמורא אחר אמר את זה, ובדקו וראו שהרוז'ינר צודק, ואמר לו הרוז'ינר - אתה מתחיל את הסוגיא מהמימרא ואני מתחיל ממי שאמר את זה. לוותר על הסוגיא אי אפשר,⁴⁹ להגיד שהשמועה נאה למרות שהיא לא נאה - זה לא לקיים עד שיראנה, אבל לראות שבעל השמועה מוצא חן בעיניך - זה אפשר

⁴⁹ וראה עוד בשיעור ח"י אלול תשפ"ה, נדפס במעמקים 62.

לעשות. אז אם כן לשאלתכם אפשר ללמוד על בעל השמועה, ואחר כך להמשיך הלאה.

האם קרה לכם פעם שהרב יצחק אמר משהו שנראה לך מוזר ונשארת מחובר? אפילו שהוא אמר משהו שלא הבנת. לא 'מחליקים', אבל זה חלק מהעסק, מהאהבה בינינו. אני לא רואה רק את מה שאמר אלא גם את מי שאמר. אותו דבר כאן.

רוצה לשמוע
שיעורים נוספים?

נהנית?

לשמיעת שיעורי הרב במגוון נושאים:

חסידות, כתבי האר"י, פרשת השבוע, תורת הנפש, עבודת ה' ועוד

חייג לקול הלשון 073-371-8149

